

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Historický ústav

Odbojová činnost na Boskovicku za druhé světové války

Bakalářská práce

Autor:	Pavína Kubitová
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Historie a matematika se zaměřením na vzdělávání
Forma studia:	prezenční
Vedoucí práce:	PhDr. Tomáš Hradecký, Ph.D.

Hradec Králové, 2017

Zadání bakalářské práce

Autor:	Pavína Kubitová
Studium:	S14MA010BP
Studijní program:	B1101 Matematika
Studijní obor:	Matematika se zaměřením na vzdělávání, Historie se zaměřením na vzdělávání
Název bakalářské práce:	Odbojová činnost na Boskovicku za druhé světové války.
Název bakalářské práce AJ:	The resistance movement in the Boskovice Region during the Second World War.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tato bakalářská práce se zabývá odbojovou činností v oblasti Boskovicka za druhé světové války. Jejím cílem je podat přehled o působení jednotlivých odbojových skupin, které v této oblasti operovaly a tím se postavily přímo na odpor proti nacistické okupaci. Zmíněny jsou také zásahy četnických stanic, které měly působení odbojových skupin úspěšně potlačovat. Další část je věnována hlavním trasám odboje Boskovicka, kde je pozornost soustředěna především na působení drálovické partyzánské skupiny. Práce bude vycházet z kritické analýzy původních archivních pramenů a z komparace s odbornou literaturou a dalšími zdroji.

ČÍPEK, František, ŠMATERA, Alois. Po trasách protifašistického odboje v okrese Blansko. Blansko 1983. KOPEČNÝ, Petr, POLÁK, Vladimír. Žijeme jejich odkazem. Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku. Blansko 1985. KEJÍK, Josef. Odboj na Dražanské vysočině. Šebetov 1978. Moravský zemský archiv v Brně: fond B 340 Gestapo, fond B 72 Zemské četnické velitelství.

Garantující pracoviště:	Historický ústav, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Tomáš Hradecký, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Michal Strobach, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	18.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 28. června 2017.

.....
Pavlína Kubitová

Poděkování

Velice děkuji PhDr. Tomáši Hradeckému, Ph.D. za jeho cenné připomínky a rady při vedení bakalářské práce a za jeho vstřícné jednání. Dále děkuji za ochotné poskytování potřebných materiálů paní Bc. Martině Sekerákové z Historického oddělení Moravského zemského muzea v Brně a archivářce Státního okresního archivu v Blansku, paní Zdeně Skoupé.

Anotace

KUBITOVÁ, Pavlína. *Odbojová činnost na Boskovicku za druhé světové války*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2017, 61 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá odbojovou činností na Boskovicku za druhé světové války. Jejím cílem je podat přehled o nejdůležitějších odbojových skupinách, jež v dané oblasti působily a které svojí činností vyjadřovaly nesouhlas s nacistickou okupací. Nejdříve je v textu zmíněna předválečná situace v Československu, která vedla k vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Pozornost je dále zaměřena především na Boskovickou odbojovou skupinu Františka Lepky, Drválovickou odbojovou skupinu a Valchovskou odbojovou skupinu Antonína Krále. Text také nabízí vhled do životů některých členů odbojových skupin, a tím přibližuje i jejich celkové fungování. Práce vychází z archivních materiálů a odborné literatury. V závěru práce je uvedena komparace činnosti těchto skupin.

Klíčová slova

Boskovicko – 2. světová válka – odbojové skupiny – partyzáni

Annotation

KUBITOVÁ, Pavlína. *The resistance movement in the Boskovice Region during the Second World War*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2017, 61 s. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis deals with the activity of the resistance movement in the Boskovice region during World War II. Its aim is to offer an overview of the most important resistance groups which operated in this area and so expressed their disapproval of the Nazi occupation. First the text describes the situation in Czechoslovakia before the war and how it resulted in the declaration of the Protectorate of Bohemia and Moravia. Further the work focuses mostly on František Lepka's resistance group, Drválovice resistance group and Antonín Král's resistance group from Valchov. The text also offers an insight into the lives of some resistance members which helps the reader to understand how the movement worked. As the sources archive material and specialised literature are used. In the thesis conclusion the activity of these resistance groups is compared.

Keywords

Boskovice region – World War II – resistance groups – partisans

Obsah

Úvod.....	8
1. Předválečná situace v Československu	10
2. Charakteristika nacistické německé správy	13
2.1 Pořádková policie (Ordnungspolizei)	14
2.2 Bezpečnostní policie (Sicherheitspolizei).....	15
3. První projevy nesouhlasu s nacistickou okupací na Boskovicku.....	18
4. Boskovická odbojová skupina Za svobodu	20
4.1 Činnost boskovické odbojové skupiny	20
4.2 Atentát na hotel Lamplota v Letovicích.....	22
4.3 Významné osobnosti boskovické odbojové skupiny	24
4.4 Přesun Františka Kříže a Václava Veselého k drválovické odbojové skupině ..	25
4.5 Rozbití boskovické odbojové skupiny.....	28
5. Drválovická odbojová skupina	33
5.1 Zemědělská sabotáž.....	33
5.2 Vznik a činnost drválovické odbojové skupiny	34
5.3 Působení konfidenta Františka Šmída	36
5.4 Poslední pokusy o záchranu zbývajících členů skupiny	39
6. Valchovská odbojová skupina Antonína Krále.....	42
6.1 Fungování valchovské odbojové skupiny	42
6.2 Pronikání konfidentů do valchovské skupiny	44
6.3 Poslední měsíce existence valchovské odbojové skupiny	47
6.4 Přesun zatčených do Breslau.....	50
7. Další projevy odporu proti nacistické okupaci	52
7.1 Zásahy protipartyzánského oddílu	55
Závěr.....	58

Seznam použitých pramenů a literatury	60
Seznam příloh	62
Přílohy	63

Úvod

V době nacistické okupace na mnoha místech utvořeného Protektorátu Čechy a Morava vznikaly odbojové organizace, které podle svých možností bojovaly proti nacistickému teroru.

Tato práce se zabývá odbojovou činností na Boskovicku za druhé světové války. Cílem práce je podat přehled o nejdůležitějších odbojových skupinách, které v dané oblasti operovaly. Dále je cílem zjistit, co bylo náplní jejich činností a zda dohromady nějakým způsobem spolupracovaly. Na začátku práce je nejdříve nastíněn nástup nacistické moci a charakteristika její následovné správy. V další části práce je důraz kladen především na tři větší odbojové skupiny nesoucí název místa jejich vzniku – Boskovice, Drvátovice a Valchov. Zde podává práce informace o jejich vzniku, vývoji i likvidaci. Závěrem jsou zmíněny i další projevy odporu proti nacistické okupaci ve zkoumané oblasti a zásahy bezpečnostních německých orgánů proti této odbojové činnosti. Práce je rozdělena do sedmi kapitol.

Stěžejními prameny pro tuto práci byly dokumenty z fondu Písemnosti, uloženého v Historickém oddělení Moravského zemského muzea v Brně. Tento fond nabízí ke studiu mnoho materiálů, týkajících se odbojového hnutí na Boskovicku za druhé světové války. Jedná se především o svědecká prohlášení, opisy zatykačů, výpovědi a životopisy členů odbojových skupin, opisy protinacistických letáků a zprávy o činnostech skupin.

Další důležité materiály jsou uloženy ve Státním okresním archivu v Blansku. Zde můžeme najít přínosné informace například ve staničních služebních knihách Četnické stanice Letovice, v Pamětní knize města Letovice 1918–1945 a ve školní kronice obce Žďárná.

Z odborné literatury byla pro práci důležitá publikace od Petra Kopečného a Vladimíra Poláka *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*.¹ Tato publikace se snaží podat přehled o působení jednotlivých

---

¹ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985.

odbojových skupin a o výskytu partyzánských sovětských desantů v dané oblasti. Umožňuje tak čtenáři uvědomit si propojenost jednotlivých odbojových forem na sebe.

Cenným zdrojem informací, zejména o předválečném období Československa, je práce od Josefa Bartoše a Miloše Trapla *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace, díl 4.*² V této knize najdeme informace o situaci před Mnichovem 1938 až po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939. Státoprávním uspořádáním v době okupace se věnuje dále kniha Pavla Maršálka *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945.*³

Oporou při psaní práce byla také slovníková příručka od Vlastislava Kroupy a kolektivu *Český antifasismus a odboj.*⁴ Tato příručka podrobně popisuje všechny termíny spojené s odbojovým hnutím, a umožňuje tak potvrzení si správného pochopení odborných termínů souvisejících s tématem.

Drválovické odbojové skupině se věnuje zejména autor Josef Sedlák s díly *Drválovice za německé okupace*⁵ a *Nikdo a nic nesmí být zapomenuto: Obec Vanovice-Drválovice: Okres Blansko.*⁶ V těchto pracích se autor zabývá prvními projevy odporu proti nacistickému režimu v Drválovicích a vývojem drválovické odbojové skupiny.

Zajímavou publikací byla kniha od Milana Illy *Letovice 1939–1945 očima pamětníků.*⁷ V této publikaci čtenář nalezne spoustu informací o odbojové aktivitě v Letovicích a především o činnosti zvláštního protipartyzánského komanda vedeného Herbertem Kukou. Svědci z dob okupace zde vypovídají o strachu, věznění a běsnění komanda. Více o protipartyzánském 28. ZbV komandu píše autor Vojtěch Žampach v jeho díle *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích.*⁸ Zde podrobně informuje o působení komanda a o zásazích proti odbojovému a partyzánskému hnutí.

---

² Josef BARTOŠ – Miloš TRAPL, *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace, díl 4*, Brno 2004.

³ Pavel MARŠÁLEK, *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002.

⁴ Vlastislav, KROUPA a kol., *Český antifasismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988.

⁵ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983.

⁶ Josef SEDLÁK, *Nikdo a nic nesmí být zapomenuto: Obec Vanovice-Drválovice: Okres Blansko*, Brno 2001.

⁷ Milan ILLA, *Letovice 1939–1945 očima pamětníků*, Letovice 1985.

⁸ Vojtěch ŽAMPACH, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984.

1. Předválečná situace v Československu

Období před Mnichovem 1938 můžeme považovat za neklidné období. Bylo to období, kdy docházelo k přibývajícím sporům mezi německou menšinou a Čechy, ke stupňování požadavků Sudetoněmecké strany, která se ze všech sil snažila získat národní práva pro německé obyvatelstvo, a koneckonců to bylo i období, kdy se nakonec od Československa odvrátila i Francie a Velká Británie.

Od dubna 1935 se Sudetoněmecká strana (SdP – Sudetendeutsche Partei), v čele s předsedou německé tělovýchovné organizace z Aše Konrádem Henleinem, snažila získat národní práva pro německé obyvatelstvo. Německo tvrdě kritizovalo československou vládu za údajné utlačování německého obyvatelstva a požadovalo proto větší ústupky pro sudetské Němce. Sudetoněmecká strana se postavila do role ochránce sudetských Němců a předkládala československé vládě nepřijatelné požadavky, které dále stupňovala. Například požadovala neomezenou autonomii pro pohraniční oblasti, navázání spolupráce s Německem, volné hlásání nacionální socialistické ideologie a beztrestnost pro své příslušníky v případě, že se dopustili protistátního jednání nebo jiných přestupků, za které mohlo být považováno provokační nošení odznaků s hákovým křížem, pozdravy „Heil Hitler“, protičeskoslovenská hesla, protižidovská hesla, hesla: „Milý Vůdče, osvobod' nás od Československa“, „Jeden národ, jedna říše, jeden vůdce.“ apod.⁹

Celou situaci se rozhodla řešit i anglická vláda, která do Československa vyslala svého vyšetřovatele, lorda Waltera Runcimana, který měl zjistit poměry mezi československou vládou a německou menšinou. Během tohoto vyšetřování probíhala jednání s Henleinem, vůdci SdP, s prezidentem Benešem, zástupci československé vlády a s příslušníky německé i české historické šlechty. Průběh jednání byl však komplikovaný, neboť SdP nechtěla přijmout jakýkoliv kompromis.¹⁰

Dne 15. září 1938 byla zahájena berchtesgadenská jednání mezi britským ministerským předsedou Nevillem Chamberlainem a Adolfem Hitlerem. Adolf Hitler na schůzce vznesl požadavek na připojení československého pohraničí k Německu.

---

⁹ Josef BARTOŠ – Miloš TRAPL, *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace*, díl 4, Brno 2004, s. 98–107.

¹⁰ *Tamtéž*, s. 107.

Na československou vládu byl vyvíjen stále větší tlak ze strany Velké Británie a Francie, které požadovaly přijetí těchto podmínek. Požadavky o odstoupení pohraničí byly předloženy československé vládě, což vyvolalo vlnu nesouhlasu a demonstrace. 23. září 1938 byla vyhlášena všeobecná mobilizace. Československo se marně spoléhalo na pomoc Francie a SSSR. Díky vyvrcholení tohoto nátlaku se uskutečnila 29. září 1938 mnichovská konference za účasti britského ministerského předsedy Neville Chamberlaina, francouzského ministerského předsedy Édouarda Daladiera, německého kancléře Adolfa Hitlera a italského fašistického vůdce Benita Mussoliniho. Výsledkem jednání byl podpis Mnichovské dohody, která přikazovala Československu vydat pohraničí Německu, dále provést plebiscit ve sporných oblastech a propustit sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávali tresty za politické trestné činy. Nakonec tedy musela československá vláda 30. září 1938 v čele s prezidentem Edvardem Benešem mnichovský diktát přijmout. Edvard Beneš o pět dnů později rezignoval na funkci prezidenta.¹¹

Další dny okupace měly rychlý spád. Po podepsání mnichovské dohody byla okupována i zbylá část československého území. Z pohraničí se stěhovaly rodiny do vnitrozemí, byly zakázány české školy, československá správa přecházela na správu podle říšského vzoru, do funkcí byli dosazováni Němci atd. 1. října 1938 Adolf Hitler vydal výnos o správě sudetoněmeckého území. Toto území bylo svěřeno pod správu Konrada Henleina.¹²

Následujícího roku, 15. března 1939, bylo definitivně obsazeno zbylé československé území. Na Moravě se kolem první hodiny ranní zmocnili nacističtí přívrženci v čele s JUDr. Karlem Schwabem policejního ředitelství, radnice, nádraží, telefonní centrály, rozhlasu a dalších důležitých objektů. Již po šesté hodině ranní začala německá vojska, zvláště pak okupační jednotky a oddíl gestapa – Einsatzgruppe (v čele gestapa SS-Standartenführer dr. Walter Stahlecker) – s obsazováním Moravy.¹³ Adolf Hitler vyhlásil následovně 16. března 1939 Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Ještě též den se zmocnil velení na Moravě generál W. List a do čela civilní správy se

---

¹¹ Josef BARTOŠ – Miloš TRAPL, *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace*, díl 4, Brno 2004, s. 162–167.

¹² *Tamtéž*, s. 167–173.

¹³ Jan BŘEČKA – Vladimír FILIP – Lenka KUDĚLOVÁ, *Brno 1939–1945: Roky nesvobody*, díl 2, Brno 2012, s. 54.

postavil Josef Bürckel. Po měsíční okupační vojenské správě převzala moravskou civilní správu pobočka Úřadovny říšského protektora v Brně. Dohled nad touto pobočkou měl Horst Naudé.¹⁴

Ihned po 15. březnu 1939 začalo preventivní masové zatýkání podezřelých osob. Tímto činem chtěli nacisté zastrašit případné české hnutí odporu. Zejména to byly dvě vlny zatýkání: akce Gitter a akce Albrecht der Erste. Cílem tohoto zatýkání bylo zatknout nejnebezpečnější osoby pro nacistický režim a tím je vyloučit z organizování případného odporu. Zatýkáni byli komunisté, němečtí emigranti, odpůrci režimu atd.¹⁵

Mezi první masové zatýkácí akce patřila Akce Mříže (Aktion Gitter). Rozpoutala se ihned po 15. březnu 1939. Akce Mříž zasahovala především proti českým komunistům a organizátorům antifašistického odboje. Nacisté se také díky této akci snažili potlačit protiněmecké činnosti a vypátrat všechny osoby dopouštějící se protiněmeckého jednání. Jména osob určených k zatčení si s sebou dováželi příslušníci německých bezpečnostních složek v kartotékách, které obsahovaly např. seznamy hlavních představitelů komunistického hnutí apod. Seznamy byly doplňovány za nařízené spolupráce českou protektorátní policií. Zatýkácí akce probíhala až do poloviny května roku 1939.¹⁶

Další, zastrašovací akcí, byla Akce Albrecht der Erste. Měla sloužit jako prostředek k vytvoření klidného klimatu pro zahájení druhé světové války. Již ve večerních hodinách 31. srpna 1939 přijaly úřadovny gestapa z berlínské centrály příkaz zahájit akci Albrecht I. brzy ráno. Při akci Albrecht I. byly zatýkány složkami gestapa vytipované osoby, které byly označeny za nepřátelské pro režim, dále představitelé českého veřejného a kulturního života, inteligence a další podezřelé osoby. Tyto osoby byly posílány do koncentračních táborů, odkud se po několika týdnech věznění buď vrátily domů, nebo, jako to bývalo ve většině případů, v koncentračních táborech zůstaly až do konce války (pokud se jej dožily). Zatýkácí vlna trvala do poloviny září 1939.¹⁷

---

¹⁴ Josef BARTOŠ – Miloš TRAPL, *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace*, díl 4, Brno 2004, s. 182–184.

¹⁵ Zdeněk ŠTĚPÁNEK – František VAŠEK, *První a druhé stanné právo na Moravě (1941–1942)*, Brno 2008, s. 7.

¹⁶ Oldřich SLÁDEK, *Zločinná role gestapa*, Praha 1986, s. 66–69.

¹⁷ *Tamtéž*, s. 88–90.

2. Charakteristika nacistické německé správy

Po zmocnění se nacistických složek Československa začalo budování nacistické správy. V Československu ještě formálně existoval státní prezident, jímž byl od listopadu 1938 jmenovaný Emil Hácha, s československou vládou. Parlament byl však definitivně zrušen a o všech záležitostech rozhodoval říšský protektor, kterého ztělesňoval Konstantin von Neurath. Funkce říšského protektora spočívala v zastupování vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera a říšské vlády. Vysokým zástupcem úřadu protektora byl tzv. státní tajemník, jímž byl Karl Hermann Frank.¹⁸

Hlavním úkolem německé armády bylo rychle se zmocnit správního aparátu okupovaného území, obsadit jej pověřenými osobami a zavést tzv. vojenskou správu. Vojenská správa, které se ujal v Čechách (z pověření vrchního velitele zasahujících jednotek generála von Brauchitsche) velitel armádní skupiny 3 generál Blaskowitz a na Moravě velitel armádní skupiny 5 generál List, trvala měsíc. Vedle vojenské správy měla fungovat česká veřejná správa, hospodářství a veřejný život okupované země, a to pod dohledem německých orgánů. Zajištěním nerušeného chodu chtěli totiž nacisté předejít možnému odporu a zmatkům. Jakékoliv neuposlechnutí německých pokynů nebo pokusy o odpor měly být bez ohledu trestány.¹⁹

K okamžitému omezení došlo ve sféře veřejného života. Byly přijaty desítky zákazových a příkazových nařízení, např. zákaz nočního vycházení a shromažďování, nařízení o odevzdání zbraní a střeliva, byla omezena svoboda tisku, přijaty zákazy leteckého pohybu, nařízení jízdy vpravo, zavedení němčiny a češtiny jako úředního jazyka, stanovení poměru marky ke koruně v poměru 1:10, byla prováděna arizace židovského majetku, atd.²⁰

Po měsíční vojenské správě přešla moc na úřad říšského protektora, odpovědného přímo A. Hitlerovi, a na oberlandráty, což byly úřady říšské všeobecné vnitřní správy, pod které spadaly všechny úřady, služební místa a orgány Říše.²¹ Hlavním úkolem

¹⁸ Josef BARTOŠ – Miloš TRAPL, *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace*, díl 4, Brno 2004, s. 184.

¹⁹ Pavel MARŠÁLEK, *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002, s. 45–46.

²⁰ Pavel MARŠÁLEK, *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002, s. 46.

²¹ *Tamtéž*, s. 52–53.

oberlandrátů byl dohled nad českou správou v jednotlivých obvodech. V čele těchto okrsků stáli vrchní zemští radové. Pro území Čech bylo stanoveno dvanáct oberlandrátů a pro Moravu jich bylo vymezeno osm, a to Brno-venkov, Brno-město, Jihlava, Olomouc, Prostějov, Kroměříž, Zlín a Moravská Ostrava. V květnu roku 1939 byly oba brněnské oberlandráty sloučeny v jeden.²² Další změny v redukování těchto obvodů pokračovaly i v následujících letech a v září roku 1944 jich zbylo pouze šest. Navíc došlo ke změně pojmenování velitelů těchto okrsků - z oberlandrátů se stali tzv. inspektoři říšského protektora.²³

Nepostradatelnou složkou pro udržení klidu a pořádku byl bezpečnostní aparát celého protektorátu, do kterého spadaly protektorátní i německé složky. Nacistický bezpečnostně-policejní aparát byl formován od podzimu roku 1939. Tvořily ho orgány pořádkové policie (Ordnungspolizei), mezi něž patřil policejní sbor (Polizeitruppe) a uniformovaná samostatná služba (uniformierte Einzeldienst). Bezpečnostní aparát tvořily také orgány bezpečnostní policie, do které patřila tajná státní policie (Geheime Staatspolizei, Gestapo), kriminální policie (Kriminalpolizei) a speciální bezpečnostní služba (Sicherheitsdienst, SD). V čele obou orgánů (pořádkové a bezpečnostní policie) stáli velitelé, kteří byli podřízeni státnímu tajemníkovi a vyššímu vůdci SS a policie K. H. Frankovi, jenž byl odpovědný říšskému vůdci SS a šéfu německé policie Himmlerovi, a centrálam v Berlíně, tedy Hlavnímu úřadu pořádkové policie a Hlavnímu úřadu pro bezpečnost říše (RSHA).²⁴

2.1 Pořádková policie (Ordnungspolizei)

Hlavním úkolem pořádkové policie bylo udržování klidu a pořádku v zemi. Jejími složkami byla ochranná policie (Schutzpolizei), četnictvo (Gendarmerie), obecní výkonná policie (Gemeindevollzugspolizei) a požární ochranná policie (Feuerschutzpolizei). Velitel pořádkové policie dohlížel na řízení a nasazení jednotek policie a na uniformovanou českou policii, tzv. Protektorátní bezpečnostní sbory. Síly pořádkové policie se dále členily na Policejní sbory a Samostatnou uniformovanou

---

²² Eva JANEČKOVÁ, *Státoprávní uspořádání Protektorátu Čechy a Morava (1939–1945)*, Plzeň 2013, s. 74–85.

²³ Vlastislav KROUPA a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988, s. 292.

²⁴ Pavel MARŠÁLEK, *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002, s. 54–55.

službu. Posláním policejních sborů, které měly vojenskou strukturu s pluky a prapory, bylo potírání nepokojů a vedení pátrací a hlídkové služby. Samostatná uniformovaná služba zahrnovala četnické jednotky jednotlivých oberlandrátů, strážní oddíly a další jednotky. Jejich cílem bylo plnit příkazy úřadů, ke kterým byly přiděleny. Zastávaly také funkci popravčích čet v období prvního a druhého stanného práva.²⁵

2.2 Bezpečnostní policie (Sicherheitspolizei)

Na území protektorátu byly zřízeny dvě řídicí úřadovny bezpečnostní policie, a to v Praze pro Čechy a v Brně pro Moravu. Bezpečnostní policie byla řízena od 1. října 1939 společně s SD Říšským bezpečnostním úřadem (Reichssicherheitshauptamt), v jehož čele stanul od 26. června 1936 SS-Gruppenführer Reinhard Heydrich. Veliteli bezpečnostní policie podléhala také Ústředna pro židovské vystěhovalce. Pod vedení bezpečnostní policie spadala i samostatná Bezpečnostní služba (Sicherheitsdienst, SD). Hlavními složkami bezpečnostní policie byla však Tajná státní policie (GeheimeStaatspolizei, Gestapo) a Kriminální policie (Kriminalpolizei).²⁶

Bezpečnostní služba byla využívána především proti domácímu protivníkovi. Jejím hlavním úkolem bylo sledovat politické odpůrce, vyhledávat nepřátele režimu a budovat zpravodajské sítě z řad domácího obyvatelstva. Příslušníci bezpečnostní služby prováděli domovní prohlídky a výslechy a vzápětí předávali jednotlivé případy gestapu.²⁷

Kriminální policie vykonávala dohled nad protektorátní kriminální policií a podílela se také na represích proti domácímu odboji. Řídicí úřadovna kriminální policie pro území celého protektorátu sídlila v Praze. V Brně byla úřadovna pro Moravu a na sídlech oberlandrátů byly zřízeny venkovní služební policie. Roku 1944 byla kriminální policie sloučena s gestapem, a tím se stala jeho pátým oddělením.²⁸

Hlavním úkolem protektorátních bezpečnostních složek bylo udržování pořádku a bezpečnosti v zemi. Nejvyšším sídlem bylo Zemské četnické velitelství v Praze

²⁵ Vlastislav KROUPA a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988, s. 364.

²⁶ Vlastislav KROUPA a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988, s. 23.

²⁷ Vladimír ČERNÝ, *Protipartyzánské operace na Moravě v letech 1944–1945*, Brno 2006, disertační práce, FF MU, Brno 2006, s. 44.

²⁸ Vlastislav KROUPA a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988, s. 182–183.

a Brně, kterým dále podléhalo četnické velitelství a četnické stanice. Hlavní funkci protektorátní policie zastával generální velitel četnictva, kterým byl 30. září 1939 jmenován ministr vnitra Josef Ježek. Nacistický aparát nepovažoval četnické složky za dosti důvěryhodné a proto bylo protektorátní četnictvo pod silným tlakem a plnilo pouze pomocnou funkci německých orgánů. Četnické stanice musely povinně podávat telefonicky i písemně podrobná hlášení o svých obvodech, tj. hlásit podezřelé osoby, seskoky parašutistů, sabotáže, požáry apod. Ředitelství protektorátní kriminální policie sídlilo v Brně a disponovalo dvěma pobočkami, v Jihlavě a v Olomouci, a dále pěti venkovskými kriminálními úřadovнами, mimo jiné i v Boskovicích.²⁹

Nejobávanější složkou bezpečnostní policie bylo bezpochybně gestapo, jehož úkolem byla likvidace všech protivníků, potírání protiněmeckých nálad a vyšetřování podezřelých osob. 1. září 1939 byla brněnská služebna gestapa, sídlící na Mozartově ulici a v čele s vládním radou SS-Sturmannführerem Güntherem Hermannem, povýšena na úřadovnu, pod kterou spadaly všechny moravské venkovské služebny gestapa (Hranice na Moravě, Jihlava, Kroměříž, Moravská Ostrava, Olomouc, Prostějov, Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín). Stejně tak byla povýšena i úřadovna v Praze. Gestapo provádělo především zatýkací akce, díky nimž se velmi rychle plnily věznice. Proto si gestapo budovalo vlastní policejní vězení. V Brně například gestapo využilo prostor hradu Špilberku, věznic policejního ředitelství v Orlí ulici na Cejlu a po uzavření vysokých škol, ke kterému došlo v listopadu 1939, prostor Sušilových a Kounicových kolejí. Věznice byly obvykle průchozím místem a jakousi zastávkou před soudem nebo koncentračním táborem, ale i přesto často docházelo k úmrtím vězňů, kteří podlehli následkům mučení. Mimo vyšetřovací a represivní metody také gestapo provádělo rychlé soudy, veřejné popravy, stanné soudy, odvetná opatření atd.³⁰

Brněnská úřadovna se dále členila na tři oddělení: první oddělení se zabývalo technickými a hospodářskými záležitostmi, druhé oddělení bylo zaměřeno na odbojovou činnost a třetí oddělení na obranné zpravodajství. Druhé oddělení, které se zabývalo odbojovou činností, se členilo na další referáty a podreferáty, které se specializovaly na určité druhy odporu. Např. Referát II A se zaměřoval na komunisty,

---

²⁹ Vladimír ČERNÝ, *Protipartyzánské operace na Moravě v letech 1944–1945*, Brno 2006, disertační práce, FF MU, Brno 2006, s. 46–47.

³⁰ Vlastislav KROUPA a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988, s. 118–119.

marxisty, interbrigadisty, ruské a válečné emigranty apod., Referát II BM se soustřeďoval na nekomunistické opozice a legální spolky (Sokol, Orel, ...), odhalování rozšiřování protiněmeckých letáků, nepřátelské projevy vůči říši apod., podreferát II BM/So se specializoval na odbojové skupiny - např. Obrana národa, Petiční výbor Věrní zůstaneme atd. Do potírání odbojových organizací se výrazně zapojoval kriminální rada SS-Hauptsturmführer Otto Koslowski. Otto Koslowski patřil k nejbrutálnějším důstojníkům brněnského gestapa.³¹

---

³¹ Vladimír ČERNÝ, *Protipartyzánské operace na Moravě v letech 1944–1945*, Brno 2006, disertační práce, FF MU, Brno 2006, s. 30–31.

3. První projevy nesouhlasu s nacistickou okupací na Boskovicku

Správní členění politického okresu Boskovice bylo tvořeno od roku 1850 třemi soudními okresy, a to blanenským, boskovickým a kunštátským. Soudní okres Boskovice tvořilo v letech 1939–1945 46 obcí. V období druhé světové války byly k boskovickému okresu připojeny také některé obce soudního okresu Jevíčko, který byl do té doby součástí politického okresu Moravská Třebová, jehož území bylo zabráno po podpisu Mnichovského diktátu.³² Nesouhlas s postupným oklešťováním Československé republiky se projevil již v říjnu roku 1938. Demarkační linie, která oddělovala zabrané německé území od zbylé části boskovického soudního okresu, procházela mezi obcemi Moravská Chrastová a Březová nad Svitavou. Do této oblasti byly povolány dvě roty pěšího pluku č. 13, které byly vedeny plukovníkem Karlem Čejkou a majorem Miloněm Mickou. Vojáci z pluku společně s jednotkou Stráže obrany státu, která byla tvořena legionáři, hasiči, členy Sokola a Československého červeného kříže, vykonávali na těchto hranicích hlídkovou službu.³³

Příslušníci SdP z Moravské Chrastové však aktivně usilovali po 10. říjnu o připojení Moravské Chrastové, části boskovického soudního okresu, k Říši. Proto zorganizovali bratři Julius a Herman Hönigovi ze Svitav akci, jež byla odsouhlasena německými úřady. V noci z 30. na 31. října 1938 obsadilo asi 200 ordnerů³⁴ Moravskou Chrastovou. Dvacet ordnerů se čtyřmi příslušníky SS a pěti členy Schutzpolizei, říšské ochranné policie, vniklo do budovy místní četnické stanice a odzbrojilo její členy. V obci byla následovně vyvěšena nacistická vlajka a byli zatčeni příslušníci Stráže obrany státu, celníci i občané. Násilně obsazeným obcím přišly na pomoc jednotky Stráže obrany státu a četnické stanice z Letovic a Boskovic. Dne 31. října byla osvobozena Chrastová, Chrastová Lhota i Půlpecen. Ordnerům bylo dáno třicetiminutové ultimátum, během kterého se měli němečtí povstalci stáhnout zpět za demarkační čáru. Jelikož však ordneři neuposlechli výzev, došlo k vzájemnému boji, v němž zahynuli někteří vojáci

---

³² Jaromír KUBÍČEK a kol., *Bibliografie okresu Blansko*, Blansko 1987, s. 16–31.

³³ Milan ILLA, *Letovice 1939–1945 očima pamětníků*, Letovice 1985, s. 5.

³⁴ Jednalo se o příslušníky Dobrovolné ochranné služby (Freiwilliger Schutzdienst), kteří byli známí především svoji záškodnickou činností, napadáním komunistů a českého i německého obyvatelstva v pohraničí v roce 1938. Vlastislav KROUPA a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988, s. 297.

československého pěšího pluku č. 13 a občané, a také došlo k zajetí několika příslušníků pěšího pluku a členů četnické a finanční stráže.³⁵

Československým jednotkám se na druhé straně podařilo zajmout dva hlavní organizátory akce, a dále také několik ordnerů, kteří se účastnili záboru: bratry Gustava a Josefa Niederleovy, Evžena Gundla a Alfonse Langera. Všichni byli obviněni z účasti na násilném zabrání obce Moravská Chrastová s osadou Chrastová Lhota a odevzdání do vazby krajského trestního soudu v Brně z důvodu možného útěku na zabrané území. Svědkem celé události byl Rudolf Hubený, jenž všechny zatčené označil za osoby, které se aktivně podílely na násilném přivtělení území k německé Říši. Při domovní prohlídce byly v místnosti kasina firmy M. Fabera v Letovicích, kde byli ubytováni sourozenci Niederlovi, nalezeny odznaky SDP s nápisem Erntedank 1938 (Děkuvzdání), nálepky s podobiznou Konráda Henleina a rukopis s nápisem Heldengedenken.³⁶ Teprve až ve dnech 3.–5. listopadu došlo k výměně zajatých československých členů za zatčené ordnery a organizátory celé akce. V oblasti kolem Moravské Chrastové však nadále docházelo k přestřelkám a nakonec bylo území 24. listopadu 1938 připojeno k německému území i za účasti Karla Hermanna Franka.³⁷

---

³⁵ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 16–19.

³⁶ Státní okresní archiv Blansko (dále SOKA Blansko), fond (dále f.) Četnická stanice Letovice, inventární číslo (dále inv. č.) 239–240, karton (dále kart.) 146, č. 783–805.

³⁷ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 19.

4. Boskovická odbojová skupina Za svobodu

Počátek existence boskovické odbojové skupiny Za svobodu spadá již do období po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Tehdy založil rolník Karel Boháček s Františkem Lepkou ilegální skupinu. Do čela odbojové skupiny se postavil František Lepka, zaměstnanec německé pojišťovny v Boskovicích. Po vypuknutí války byl však propuštěn a dále tak působil ve firmě Josefa Horáka v Boskovicích jako noční hlídač.³⁸ Roku 1940 se k této skupině připojili další členové: Bedřich Krsňák, František Kříž, František Kurdík, Alois Menšík, Jan Veselý, Václav Veselý, Josef Horák, Karel Horák, Gabriel Horák, František Marek, Julius Šterc, František Mach, Rudolf Sláma, Alois Kubín, Rudolf Tefelner, Josef Havelka a Ladislav Lamař. V průběhu dalších měsíců do odbojové skupiny vstupovali další odvážní dobrovolníci. Na schůzkách, které probíhaly zpočátku u rodičů Václava a Jana Veselých a u Františka Lepky, plánovali členové skupiny další postup proti nacistům.³⁹

4.1 Činnost boskovické odbojové skupiny

Činnost odbojové skupiny se zpočátku zaměřovala na rozšiřování ilegálních tiskovin, díky nimž byli obyvatelé informováni o mezinárodní situaci, dění doma a bylo tím také posilováno národní uvědomění. Obsah ilegálních letáků vycházel z informací zahraničního rozhlasu a místních událostí. Letáky byly rozšiřovány vyvěšováním na veřejných místech, osobně z ruky do ruky spolehlivým osobám, což se uskutečňovalo především v užších společnostech, kroužcích, dílnách apod., dále vkládáním do poštovních schránek, otevřených oken, pod vrata a dveře, a nebo zasláním balíčků prostřednictvím poštovní služby. V tomto případě se zásilky posílaly ze vzdálených pošt, aby v případě prozrazení zůstalo místo výroby utajeno. Existovala zde však stále možnost, že některé tiskoviny mohly být podvrhem, neboť když se gestapu podařilo odtajnit síť výskytu ilegálních tiskovin, zahájilo podobné protiakce. Rozmnožování ilegálního tisku probíhalo prostřednictvím psacích strojů a cyklostylů, které byly v soukromém vlastnictví členů skupiny. Všechny psací stroje podniků

³⁸ Denisa JELENOVÁ, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013, s. 17–18.

³⁹ Moravské zemské muzeum (dále MZM), Historické oddělení (dále HO), f. Písemnosti, inv. č. S 15 984. Opis svědeckého prohlášení Karla Boháčka o činnosti s Václavem Veselým.

a živnostníků byly evidovány protektorátním četnictvem a každé typy písmen jednotlivých psacích strojů musely být k dispozici četnické stanici, která je následovně využila při případném pátrání po distribuci ilegálních tiskovin. Odbojová skupina potřebovala k této činnosti finance, které velkou měrou zajišťoval Josef Horák, jenž byl vlastníkem výroby nábytku v Boskovicích, a jeho bratři Karel a Gabriel, kteří byli rovněž jako Josef zapojeni do odbojového hnutí.⁴⁰

Za účelem vyburcování společnosti proti okupaci byly na nástěnkách vyvěšovány plakáty, za což byla například 3. září 1941 zatčena noční hlídka v Boskovicích, kterou občané drželi za války povinně na ochranu nacistického pořádku, a jejíž členové byli z vyvěšování plakátů obviněni. Jejich obvinění se týkalo spolupachatelství na trestném činu a na dlouhou dobu byli uvězněni v Kounicových kolejích v Brně. Obvinění také neunikl tamější malíř, který byl místními četníky obviněn z toho, že barva, která byly použita k protiokupantským heslům na zdech, pocházela z jeho vlastních zásob.⁴¹

Další činností skupiny bylo obstarávání střelných zbraní, nábojů a výbušnin, jejich úprava, úkryt a využití při protiokupantských akcích. Občané měli z nařízení Protektorátu Čechy a Morava nařízeno odevzdat všechny držené zbraně na protektorátní četnické stanice. Toto nařízení však bylo mnohdy obcházeno, a tak se stávalo, že byly odevzdávány se zbrojním pasem převážně méněcenné zbraně, které byly například nějakým způsobem znehodnocené. Dne 2. září 1939 byl zatčen Karel Boháček z Boskovic za držení zbraně. Jelikož ale domovní prohlídka a výslech byly bezvýsledné, musel být Karel Boháček propuštěn. Skupina nejdříve ukrývala zbraně v Letovicích za pomoci plukovníka Čejky, majora Miloně Micky a jeho bratra Přemysla Micky, dále v nefunkčních pecích šamotové výroby v továrně Letokamna, v kanálech a jiných skrýších. O zbraně a střelivo se v boskovické skupině starali František Kříž, František Lepka, Ladislav Lamař, Karel Horák, Bedřich Krsňák a Rudolf Sláma, který jako protektorátní četník dokonce odcizoval zabavené zbraně uložené na četnické stanici. Za účelem získání výbušnin byly skupinou organizovány přepady skladů.⁴²

---

⁴⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 6–7.

⁴¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 7.

⁴² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 10–12.

Roku 1940 bylo přepadena skladiště výbušnin v Žernovníku u Černé Hory na staveništi říšské dálnice Breslau-Wien. Toto přepadení provedl Fr. Lepka, Fr. Kříž, Jan a Václav Veselí. Skupina těchto mladíků při tomto přepadu odcizila dohromady přes 100 kg trhaviny. Problémem se ukázalo bezpečné uskladnění takového množství. Nejdříve byly výbušniny přechovávány u Julia Šterce, Karla Boháčka, Josefa Horáka a Františka Lepky. Později byly trhaviny přemístěny do prostor márnice židovského hřbitova a do myslivny „Na Rovné“. Část těchto výbušnin byla v následujícím měsíci použita při výbuchu na koupališti v Letovicích a část byla dopravena valchovské skupině, kde byla potom vydána roku 1943 Antonínem Králem konfidentům gestapa, kteří vystupovali jako pracovníci zemského odbojového vedení.⁴³

4.2 Atentát na hotel Lamplota v Letovicích

V roce 1941 skupina zorganizovala ještě výraznější protiokupantskou akci, které se aktivně účastnil František Lepka, František Kříž a Jan Veselý. Přípravami akce se však zabývala celá skupina.⁴⁴ Této akci předcházelo v srpnu roku 1941 zabránění hotelu Pension Lamplota v Letovicích na městském koupališti Němci pro účel zřízení domova pro německou mládež, která zde byla ubytována z důvodu leteckých náletů na Říši. Správa domova byla vedena vojenským způsobem. Dětem byla zajišťována bohatá strava, každý den kolem 9. hodiny děti pochodovaly do měšťanské školy, kde jim byla přenechána nejlepší třída. Vzdělávání těchto dětí zajišťovali němečtí učitelé. Děti během vyučování často zpívaly německé pochodové písně a bubnovaly. Jejich oděvem byly školní stejnokroje. Děti často podnikaly výlety do okolí a k tamějším občanům se chovaly s neúctou. Mnohdy se stávalo, že kradly ze zahrad ovoce, lámaly ploty, a když byly občany napomenuty, sebejistě se ihned ohradily slovy: „*My jsme tady páni!*“.⁴⁵

V noci na 21. září 1941 byly v Letovicích vylepeny ilegální letáky a byl spáchán atentát na Pension Lamplota. Výbuch byl způsoben vložením dávky třaskaviny mezi sklepní sál a garáž hotelu. Místní Sbor dobrovolných hasičů vyslal v noci na místo činu

---

⁴³ Denisa JELENOVÁ, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013, s. 20. Dále MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 10–12.

⁴⁴ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 900, *Opis odbojové činnosti Josefa Horáka 1940–1945*, s. 2.

⁴⁵ SOKA Blansko, f. Archiv města Letovice, inv. č. 646, *Pamětní kniha Letovic 1918–1945*, s. 205–206.

hlídku a následujícího dne se z nařízení oberlandrátu podílel na úklidu trosek.⁴⁶ Atentátem byla demolována oblékárna a jídelna. Naštěstí nedošlo k žádným ztrátám na životech, neboť v době atentátu byl hotel téměř prázdný. Německá mládež se svými učiteli totiž absolvovala v tomto čase noční pochod. Okamžitě bylo po pachatelích tohoto činu vyhlášeno pátrání letovickou četnickou stanicí, jež se řídila rozkazy říšských německých orgánů, se kterými musela stanice spolupracovat.⁴⁷ Kolem hotelu byly rozestavěny četnické hlídky nejen z Letovic, ale také z okolních četnických stanic. Z pověření gestapa začalo četnictvo provádět kontroly cizinců a všech osob, které byly označeny gestapem za podezřelé. V podvečer, po zajištění stop a fotografií z atentátu, odjely německé bezpečnostní složky z Letovic.⁴⁸ Důsledkem atentátu byly připravovány seznamy podezřelých a nespolehlivých osob určených k zatčení. Celkem bylo zatčeno kolem čtyřiceti letovických občanů. Jelikož se ale nepodařila během vyšetřování gestapa v Kounicových kolejích prokázat zadrženým účast na atentátu, byli všichni později propuštěni v rozmezí od tří dnů do tří měsíců. Další zatýkání osob bylo pozastaveno i díky připravené léčce četnickou stanicí s Františkem Kostrhounkem, který byl zaměstnán jako železniční úředník. Po úmluvě s Františkem Kostrhounkem byla zrekonstruována stopa, podle které měl pachatel přijet do Letovic ve 22.00 hodin vlakem a po atentátu opět ve 22.30 hodin odjet z města. Tento pokus o zmírnění důsledků atentátu byl nebezpečný jak pro vyšetřující četnictvo, tak i pro samotného železničního úředníka. Naštěstí se připravená léčka vydařila a vyšetřující úředník gestapa se nakonec přiklonil k možnosti, že se opravdu jednalo o osobu, která po atentátu ihned odjela.⁴⁹ Případ zůstal nevyřešen až do roku 1943, kdy došlo k prozrazení boskovické skupiny Za svobodu a tím i k zmocnění se pachatelů atentátu, tedy Františka Kříže, Františka Lepky a Jana Veselého, kteří byli vratislavským soudem odsouzeni k trestu smrti a spolu s dalšími popraveni 13. července 1944.⁵⁰

Od spáchání atentátu byl domov mládeže i jiné podobné nacistické instituce v celém Protektorátu i dalších zemích, např. Belgii, Holandsku, Francii atd., dobře střeženy

---

⁴⁶ SOKA Blansko, f. Archiv města Letovice, inv. č. 646, Pamětní kniha Letovic 1918–1945, s. 207–208.

⁴⁷ SOKA Blansko, f. Četnická stanice Letovice, inv. č. 195, Staniční služební kniha 29. 5. 1940 – 26. 9. 1941, s. 198–199.

⁴⁸ Denisa JELENOVÁ, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013, s. 22.

⁴⁹ SOKA Blansko, f. Archiv města Letovice, inv. č. 646, Pamětní kniha Letovic 1918–1945, s. 207–211.

⁵⁰ Vojtěch ŽAMPACH, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984, s. 7.

německými vojáky, neboť se nacisté obávali dalších útoků. Toto opatření bylo finančně i vojensky velmi náročné, za což se pachatelům později kladla vina i ve Vratislavě u říšského soudu. Cílem nebylo ublížit německým dětem, ale poukázat na porazitelnost německého aparátu a zlomit tak pověsti o jeho nedotknutelnosti.⁵¹ Město Letovice bylo nuceno vypsát odměnu na 10 000 korun za dopadení pachatelů. Okres Boskovice posléze vypsál odměnu dvojnásobnou. Nepřímým následkem akce bylo zatčení jednoho ze členů skupiny, Antonína Hladkého z Boskovic, který byl jako stavební asistent vyslán týden po atentátu na místo činu, aby pořídil fotografie poničeného objektu. Hladký byl však při fotografování dopaden a následovně předán gestapu do Brna. Při mučení a výsleších tvrdil, že zničené místo fotil jako dobovou aktualitu. Po několikátýdenním věznění byl nakonec propuštěn, avšak v tak špatném zdravotním stavu, který si vyžádal hospitalizaci v nemocnici v Brně, kde také na následky nacistického mučení 10. února 1942 zemřel. Tím se stal první obětí z řad členů boskovické skupiny.⁵²

4.3 Významné osobnosti boskovické odbojové skupiny

Důležitými osobami boskovické skupiny byl František Kříž a Václav Veselý, kteří se účastnili všech akcí skupiny a později přešli k dalším odbojovým skupinám z důvodu hrozícího prozrazení. František Kříž byl před okupací zaměstnán u boskovického kožešníka Jakuba Chlupa jako jeho pomocník. Na jaře roku 1942 však obdržel z pracovního úřadu příkaz, aby nastoupil práci v Enzesfeldu u Vídně. Z povinného pracovního nasazení po krátké době utekl a vrátil se do Boskovic. Z tohoto důvodu již nadále nemohl pobývat ve svém domově a ukrývat se u příbuzných, které by tak svojí přítomností vystavil nebezpečí, neboť neuposlechnutí rozkazu pracovního nasazení bylo považováno za trestný čin a na tyto „sabotéry“ byl vydáván zatykač. Byl tedy odkázán na pomoc členů své odbojové skupiny, kteří mu poskytovali často úkryt přímo v jejich domácnostech, což bylo opět trestným činem. Prostřednictvím Karla Boháčka se František Kříž seznámil se skupinou odbojářů z Drválovic, která byla vedena učitelem

---

⁵¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 900, Odbojová činnost 1940–45 Josef Horák, s. 2–3.

⁵² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 14.

Josefem Náhlíkem, a po vybudování drválovického bunkru se zdržoval převážně již v přítomnosti této skupiny.⁵³

Václav Veselý byl zaměstnán od roku 1934 jako číšník-učeň po dobu čtyř let u restaurátora Františka Kašpárka v Brně, kde ho zastihla nacistická okupace. Veselý se poté vrátil do Boskovic, kde vyrůstal a kde získal zaměstnání v dělnické restauraci „Dělnický dům“. Aby se však vyhnul nucené práci v Říši, nastoupil do Hurábovy cihelny v Boskovicích jakožto pomocný dělník, kde pracoval až do léta 1942, kdy mu přišel z okresního úřadu práce příkaz k okamžitému nástupu do zaměstnání do válečného průmyslu v Berlíně. Václav Veselý však na nucenou práci nenastoupil, a proto se musel nadále skrývat jako stíhaný pracovní sabotér podobně jako František Kříž. Václav Veselý se nejdříve skrýval u jednoho ze členů boskovické skupiny, Julia Šterce.⁵⁴

Na jaře roku 1942 byl opět připraven boskovickou odbojovou skupinou přepad, tentokrát kanceláře Okresního pracovního úřadu v Boskovicích, při kterém byl zabaven psací stroj, papíry, spisy a kartotéky občanů, zejména pak mládeže, jež byla díky svému věku vhodná k odvolání na nucené práce do Německa a Rakouska z důvodu posílení válečného průmyslu. Okresní pracovní úřad v Boskovicích se těmito odvoláními na práci horlivě zabýval. Přepadu se opět účastnil Fr. Kříž, Fr. Lepka, V. Veselý a Zdeňka Štercová, dcera Julia Šterce z Boskovic, u kterého se ukrýval Václav Veselý. Odcizený psací stroj byl ukrýván přechodně u Šterců, Soukupů a u Hejlů ve Zbožku, kde jej gestapo zajistilo po zatčení Theodora Hejla 31. května 1943.⁵⁵

4.4 Přesun Františka Kříže a Václava Veselého k drválovické odbojové skupině

František Kříž a Václav Veselý pochopitelně využívali spoustu dalších úkrytů, ať už přechodných, nebo stálých. S vyhledáváním vhodných úkrytů jim pomáhala především dcera Julia Šterce, Zdeňka Štercová. Zdeňka jim zajistila útočiště ve Skalici nad Svitavou u stolního mistra Antonína Sedláka, u něhož pobývali oba po dobu tří týdnů. Antonín Sedlák jim však nemohl poskytnout stravu z důvodu vlastních

⁵³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 911, Opis z originálu žádosti o osvědčení MNO, Stručný odbojový životopis Františka Kříže z Boskovic.

⁵⁴ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 979, Stručný životopis Václava Veselého.

⁵⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 10.

nedostatků, a tak jim ji zajišťovala Zdeňka, která jídlo každý druhý den vozila stravu přímo do Skalice. Dále jim zajistila úkryt u pana Staňka a Hejdy, na Oboře u paní Marie Janíčkové, ve Valchově u pana Havelky, Antonína Krále, ve škole u manželů Lamařových a na spoustě dalších míst. Po rozhodnutí Františka Kříže a Václava Veselého odejít do drválovických lesů, kde se nadále chtěli ukrývat, jim Zdeňka zajistila přepravu na toto místo od autodopravce pana Josefa Borka z Boskovic. V okolí Drválovic se seznámili s dalšími uprchlíky z totálního nasazení v Říši – s Vladislavem Doležalem z Letovic, Ladislavem Doležalem z Kochova, Ladislavem Gregorem, Bedřichem Zouharem a Jindřichem Řezníčkem z Drválovic, se kterými společně v okolí Drválovic vybudovali několik bunkerů. Také o zásobování drválovického bunkru se starala Zdeňka Štercová společně s několika občany Drválovic. František Kříž se stal vedoucí osobou drválovické skupiny. Kříž i Veselý zůstávali ve spojení se svojí mateřskou boskovickou skupinou. Spojení jim zajišťovali návštěvami v Drválovicích Karel Boháček a Julius a Zdeňka Štercovi.⁵⁶

František Kříž požádal svého přítele Františka Ptáčka z Boskovic o pomoc při hledání ilegálního pracovního umístění. Ptáček měl Křížovi a dalším členům drválovické skupiny, kteří se ukrývali, poskytnout doporučení k práci u rolníků na Malé Hané. Jelikož se Ptáček, zástupce prodejny hospodářských strojů, znal i s dalšími členy boskovické skupiny, zejména s Františkem Lepkou a Rudolfem Slámou, snažil se Křížovi vyhovět.⁵⁷ Obrátil se tak na své dva bývalé spolužáky z hospodářské školy, kterou navštěvoval v Jevíčku. Byli to dva rolníci z Cetkovic – František Pospíšil a Alois Vašíček. Požádal je o poskytnutí Křížovi i jeho přátelům vhodného pracovního zaměstnání. Pospíšil i Vašíček jej však ze strachu z prozrazení jejich spolupráce s odbojovou skupinou odmítli a následovně jej 2. února 1943 udali. Případ oznámili četnické stanici ve Velkých Opatovicích, která Ptáčka ještě téhož dne zatkla pro podezření ze styku s partyzány a předala jej brněnskému gestapu. Nikdo jiný o důvodech zatčení Ptáčka nevěděl.⁵⁸

---

⁵⁶ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S15 982, Opis z dokladu Václava Veselého k žádosti na MNO o přiznání charakteru příslušníka domácího odboje; dále inv. č. S 15 961, Činnost Zdeňky Štercové za německé okupace.

⁵⁷ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAC, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 16–17.

⁵⁸ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 948, Opis šetření o činnosti gestapa a jeho agentů v okolí Boskovic provedený vrchním strážmistrem Františkem Petříkem, s. 1–2.

Po zatčení byl Ptáček podroben krutým výslechům gestapa. Do jeho cely v Kounicových kolejích byl nasazen konfident Ludvík Střelec z Jihlavy, který se o něj staral, stal se mu „přítelem“ a získal si u něj důvěru. Důvěrou Střelec získal od Ptáčka cenné informace o Františku Křížovi a možném napojení na boskovickou odbojovou skupinu. Když byl Ptáček předvolán k dalšímu výslechu, poznal z kladených otázek gestapa, že byl zrazen a v nestřeženém okamžiku vyskočil z okna druhého poschodí sídla brněnského gestapa, tedy právnické fakulty. Tímto činem unikl 31. března 1943 dalšímu mučení. Vdově po Františku Ptáčkově bylo oznámeno, že manžel zemřel na srdeční mrtvici.⁵⁹

Dne 15. dubna 1943 došlo k noční přestřelce na boskovickém náměstí mezi protektorátním četníkem a Františkem Křížem. František Kříž jel kolem půlnoci na neosvětleném kole z Drvátovic navštívit rodinu do Boskovic. Na náměstí byl však zastaven hlídkujícím českým četníkem, který jej vyzval, aby se legitimoval. Kříž si byl vědom toho, že musí utéct, protože kdyby byla jeho identita prozrazena, byl by zatčen a předán gestapu. Kříž četníka požádal, aby jej propustil, avšak četník byl nekompromisní. Kříž tak hodil pod nohy četníka kolo a dal se do útěku přes náměstí směrem do Zborovské ulice. Četník začal po prchajícím Křížovi střílet, na což Kříž reagoval opětovanou střelbou.⁶⁰ Nakonec se Křížovi podařilo utéct, avšak četník celou událost ohlásil jako pokus o vraždu jeho osoby. Gestapo touto událostí dostalo další signál k tomu, aby zaměřilo svoji pozornost na boskovickou oblast, kde se začal stále více projevovat odpor proti nacistické moci a nepokoje. Dokonce pojali podezření, že na Boskovicku operuje silné podzemní hnutí, proti čemuž chtěli razantně zakročit. Krátce po přestřelce byli zatčeni známí Václava Veselého, tj. František Marek a Jan Veselý, a 22. dubna 1943 byla zatčena i vůdčí osoba boskovické odbojové skupiny, František Lepka.⁶¹

---

⁵⁹ Denisa JELENOVÁ, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013, s. 25.

⁶⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 911, Stručný odbojový životopis Františka Kříže z Boskovic.

⁶¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAC, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 19.

4.5 Rozbití boskovické odbojové skupiny

Až se zatčením Františka Lepky si skupina začala uvědomovat obrovské ohrožení jejích činnosti. Obávali se podlehnoutí Františka Lepky krutým metodám gestapa a tím odtajnění všech akcí a zúčastněných členů skupiny. Jednotliví členové byli upozorňováni na to, aby se připravili na případné domovní prohlídky a další možné nepříjemnosti ze strany gestapa. I František Lepka, stejně jako František Ptáček, neunikl krutým výslechům gestapa. Když se však gestapu nedařilo získat od Lepky důležité informace o celé odbojové skupině, použili stejnou metodu jako u Františka Ptáčka.⁶² Nasadili Františku Lepkovi do cely konfidenta, brněnského obchodníka Jana Talácka. Taláček splnil svoji úlohu stejně dobře jako Ludvík Střelec. Nejdříve předstíral zapojení do odbojové činnosti, čímž si tak získal Lepkovu důvěru, a dokonce mu slíbil, že doručí vzkazy jeho rodině a dalším členům odbojové skupiny. Aby Lepka nepojal žádné podezření, že se jedná o konfidenta brněnského gestapa, bylo s Janem Taláčkem zacházeno stejně surově jako s ostatními vězni. Ve skutečnosti však postupně vylákal z Františka Lepky dosti podstatné informace o vnitřním fungování celé skupiny a informace o jednotlivých jejích členech. Tyto veškeré poznatky pak Jan Taláček sdělil gestapu, které mohlo na základě těchto skutečností podniknout další kroky ke zničení celé odbojové skupiny. Na Františka Lepku byl vyvíjen ohromný nátlak ze strany vyšetřovatelů, kteří mu sdělili, že již všechno ví, neboť jej zradil František Ptáček. Po neustálých výsleších a předložení faktů o atentátu na hotel Lamplota v Letovicích se František Lepka nakonec k atentátu přiznal. Dále na něj bylo naléháno, aby přijal spolupráci s gestapem, což razantně odmítal. Ve stejné chvíli, kdy byl vězněn František Lepka, byli v Kounicových kolejích drženi také další členové skupiny – Karel Boháček a Jan Veselý. Lepkovi se podařilo informovat o zradě své kolegy optickými signály z okna jeho cely, která byla právě naproti celám dalších členů skupiny, a pomocí papírů s písmeny tak složil větu: *Taláček mne zradil, obchodník z Koblížné*. Tento záznam byl také nalezen po válce na zadní stěně skříně v jeho cele.⁶³

---

⁶² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 21–22.

⁶³ Denisa JELENOVÁ, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013, s. 26–28.

Poslední velkou akcí boskovické skupiny byl v roce 1943 přepad skladiště tábora ubytovaných dělníků, kteří pracovali na budování říšské dálnice u Mladkova. Z tohoto tábora bylo zabaveno větší množství ložního prádla a přikrývek, z kterého byla větší část později věnována k potřebám drválovické skupiny. Celou akci naplánoval Fr. Kříž, V. Veselý, L. Lamař a L. Doležal.⁶⁴

V důsledku rozšiřující se a stupňující se činnosti odbojových skupin na Boskovicku vysílalo brněnské gestapo do této oblasti své konfidenty. Využívaly nejčastěji dva druhy tzv. agentů provokatérů. Prvním druhem agentů byli ti, kteří působili na české obyvatele jako odbojoví pracovníci orientovaní směrem k Anglii a Americe, tedy „západně“. Tito provokatéři pak přesvědčovali občany, aby důvěřovali pouze západu a aby sledovali činnost komunistů, kteří prý údajně chtěli po válce rozvrat a zničení národního majetku. Tito členové vystupovali jako členové tzv. Maffie, což byla podzemní organizace podobná organizaci Maffie za dob první světové války. Druhým typem agentů byli konfidenti, kteří se zaměřovali především na dělníky, jež klamali lživými informacemi o přímém napojení na komunistické vedení v čele s Klementem Gottwaldem v SSSR. V takovém případě slibovali pro odbojovou činnost zajištění finančních prostředků atd.⁶⁵

Po zatčení Františka Lepky vyslalo gestapo do okolí Boskovic konfidenta Františka Šmída z Chrlic, který vystupoval pod krycím jménem František Veselý / Velký Franta. U brněnského gestapa byl veden pod krycí značkou B 105. František Šmíd byl po okupaci Československé republiky členem celostátní organizace Obrany národa, kde byl zástupcem a spojku komunistické mládeže. Ta však byla na podzim roku 1939 rozpuštěna a Šmíd byl zatčen a následovně odsouzen k trestu káznice, který si měl odpykat ve Waldheimu. Šmíd však brněnskému gestapu přislíbil spolupráci a poskytnutí informací o boskovické skupině, která spáchala atentát na letovický domov mládeže. Tento případ dosud gestapo nemělo uzavřený. V lednu roku 1943 byl tedy propuštěn z vazby za účelem spolupráce s gestapem a navázání konfidentské činnosti. Šmídovým úkolem bylo sledovat veškerou protiokupantskou činnost v boskovické oblasti a Jevíčku, které bylo po záboru pohraničí přičleněno k boskovickému politickému

---

⁶⁴ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 20.

⁶⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 948, Opis o činnosti gestapa a jeho agentů v okolí Boskovic provedený vrchním strážmistrem Františkem Petříkem, s. 1.

okresu. Šmíd vystupoval na veřejnosti jako bývalý zemský vedoucí levicově orientované mládeže a díky příslibu možnosti získání zbraní, falešných občanských průkazů pro ilegální členy, přesunu stíhaných osob na Slovensko nebo do zahraničí, si získal důvěru u členů odbojových skupin, neboť se mu podařilo proniknout i do drválovické a valchovské skupiny.⁶⁶

Dne 22. června 1943 se podařilo brněnskému gestapu pozatýkat většinu členů boskovické odbojové skupiny, a tím ji tedy celou rozbít. Brzy ráno tohoto dne byla přepadena domácnost Horákových gestapem. Františka a Josef Horákoví se museli obléci a odejít na okresní úřad, kde se také nacházelo velitelství protektorátního i německého četnictva. Na okresní úřad byli odvedeni i další členové skupiny: Karel Horák, Gabriel Horák, Rudolf Tefelner, Rudolf Sláma, Karel Boháček, František Kurdík, Bedřich Krsňák, L. Horský a Jan Veselý. Z nedalekého Valchova byl dovezen Josef Havelka, František Fiala, manželé Lamařovi, z Rájce výpravčí vlaků František Nečas a z Olešnice August Kozel.⁶⁷ Ještě před zatčením Josefa Horáka a Karla Boháčka oběma mužům přišly dopisy od neznámého obchodníka Talácka, který byl údajně vězněn s Františkem Lepkou z Boskovic a který jim chtěl od Lepky předat vzkazy. Taláček v dopisech vyzýval ke schůzce v Brně, a dokonce stanovil i místo setkání (čekárna II. třídy brněnského nádraží) a poznávací znamení. Karel Boháček i Josef Horák však tušili, že se jedná o past a provokaci, a proto nikam neodjeli. Vzápětí však nastalo hromadné zatýkání. Gestapo zatýkalo osoby jistě, podle předem připraveného seznamu, což bylo důkazem toho, že někdo ze dříve zatčených musel prozradit i další členy skupiny. Ve skutečnosti se gestapu podařilo získat téměř úplný seznam celé odbojové skupiny díky Janu Taláckovi, který cenné informace získal od Františka Lepky.⁶⁸

Odpoledne byli všichni zatčení převezeni autobusem do Brna. Během cesty nesměl nikdo promluvit nebo se jakkoliv hýbat. V Brně byli muži odvedeni do Kounicových kolejí a ženy do věznice krajského soudu na Cejlu. Následovaly výslechy zadržovaných, které se týkaly získávání informací o dalších členech skupiny, které se gestapu

---

⁶⁶ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 25–26.

⁶⁷ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 20–23.

⁶⁸ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 900, *Odbojová činnost 1940–1945 Josefa Horáka*, s. 5.

nepodařilo zajistit. Františka Horáková byla propuštěna po 17 dnech věznění 10. července 1943. Krátce po ní byla propuštěna i valchovská učitelka Emilie Lamařová (25. 7. 1943), Gabriel Horák (20. 7. 1943) a František Fiala (25. 8. 1943).⁶⁹ Emilie Lamařová byla opět zatčena 11. ledna 1944 v souvislosti se zatýkáním členů valchovské a drválovické skupiny. Gabriel Horák byl propuštěn ve velmi špatném zdravotním stavu, ze kterého se již nevzpamatoval a nakonec po několikaměsíčních útrapách zemřel. Ostatní členové byli deportováni ve dnech 20.–21. března 1944 z Brna do Vratislavy k hlavnímu přelíčení.⁷⁰

Po ukončení války byla nalezena v Lepkově cele v Kounicových kolejích vyříznutá deska z nábytku, kde František Lepka označil Jana Talácka za zrádce. Tento náhodný nález způsobil rychlé dopadení a zajištění zrádce Talácka. Dřevěná deska s usvědčením byla v létě roku 1946 soudem uznána za předmět doličný, a jelikož byl Jan Taláček souzen i pro jiné trestné činy, byl odsouzen k nejvyššímu trestu. Soudnímu řízení přihlížel i Ladislav Lamař z Valchova, Josef Horák a Františka Horáková.⁷¹

František Kříž a Václav Veselý unikli osudu boskovické skupiny, neboť se již delší dobu ukrývali v prostorách drválovického bunkru. František Kříž se později ukrýval i ve valchovském bunkru, čímž unikl také německému běsnění v Drválovicích. Dopaden byl až prostřednictvím zrady, když byl vlákán na schůzku s „pracovníkem“ zemského odboje na chatu u Ochozu, kde na něj již čekalo gestapo. Václav Veselý nebyl dopaden, protože po odchodu z drválovického bunkru onemocněl a nadále tajně pobýval u Šterců v Boskovicích a dalších úkrytech.⁷²

Na fungování boskovického odboje se značnou měrou podílela také místní četnická stanice, jejíž členové podporovali odbojové hnutí a aktivně zasahovali do spousty případů, čímž uchránili mnoho lidí před zatčením. Byl to vrchní strážmistr František Petřík, strážmistr Rudolf Sláma, František Neuhybl, Vincenc Tesař, Josef Vlach, Alois Konečný, Rudolf Řampáček, Antonín Opluřtil, František Paroulek a další. Již

---

⁶⁹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 899, Vzpomínky na okupaci a věznění Františky Horákové, s. 3–6.

⁷⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 20–23.

⁷¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 899, Vzpomínky na okupaci a věznění Františky Horákové, s. 8–9.

⁷² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 762, Josef PLEVAČ, *Boskovická odbojová skupina Za svobodu (Ant. Štourač, Fr. Lepka)*, s. 23.

po 15. březnu 1939 utvořil František Petřík, Rudolf Sláma a František Neuhybl samostatnou odbojovou skupinu. Když došlo k odevzdávání zbraní občanů na Boskovicku, četníci část těchto zbraní předali partyzánům a sovětským uprchlíkům ze zajetí. Další zabavené zbraně potom odnášel Rudolf Sláma do prostoru Suchý a Valchov, kde jimi vyzbrojoval místní odbojové buňky. Sláma spolupracoval také s několika dalšími odbojovými skupinami. Dále četnická stanice v Boskovicích předem informovala funkcionáře Sokola a knihkupce o plánovaném zabavení sokolského majetku a řady knih. Díky jejich včasnému upozornění byla větší část sokolského majetku ukryta do bezpečí a stejně tak byly zachráněny i cenné a historické knihy. Příslušníci stanice prováděli hromadné sbírky pro rodiny zatčených a popravených osob až do konce války a zatajovali vyšším úřadům hlášení osob, které uprchly do zahraničních armád.⁷³

---

⁷³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 977, Protiněmecká a ilegální činnost četnické stanice v Boskovicích 1939–1945.

5. Drválovická odbojová skupina

5.1 Zemědělská sabotáž

V okolí Drválovic se odbojová činnost nejdříve projevovala nelegálním obchodem tamějších zemědělců s dobytkem. V Drválovicích, stejně tak jako v celém Protektorátu Čechy a Morava, fungoval přidělový systém na potraviny. Na tyto přiděly však neměly právo všechny osoby, a proto byli někteří donuceni obstarat si potraviny jiným, pro německé úřady nelegálním, způsobem. Zemědělcům byly navíc předepisovány povinné dodávky, jež měli zemědělci plnit a které zabezpečovaly zásobování německé armády. Všichni, kdo tyto nařízené dodávky porušovali, byli označeni za sabotéry německých válečných předpisů a podle tohoto obvinění byli stíháni a přísně trestáni. I drválovičtí občané se zapojili do nezákonných akcí, kterými pomáhali dalším občanům s obstaráváním potravin, například s dodávkami masa, sádla, živočišných produktů atd.⁷⁴

Drválovičtí zemědělci prodávali Aloisi Pospíšilovi, jenž byl zaměstnán jako řezník na jatkách v Boskovicích, dobytek, který měl být následovně předán na potřebná místa. Alois Pospíšil navštěvoval Drválovice, svoji rodnou vesnici, za účelem tajného výkupu dobytku.⁷⁵ Černý obchod se dařilo uskutečňovat až do podzimu roku 1941, kdy ho udal gestapo zrádce Karel Hrazdira, který byl také zaměstnancem jatek v Boskovicích. Po konci války byl Karel Hrazdira dopaden a měl čelit následkům svého zrádného jednání. Ještě dříve než však postoupil k lidovému soudu, spáchal ve vězení sebevraždu. Gestapo po udání zatklo 14. září 1941 Aloise Pospíšila a starostu obce Aloise Gregora, který byl však 28. září propuštěn, jelikož mu nebylo prokázáno žádné provinění. Alois Pospíšil byl postaven před německý stanný soud a následovně byl odtransportován do koncentračního tábora v Mauthausenu. Dne 15. září 1941 proběhlo zatčení dalších drválovických zemědělců, kteří byli do zakázaného obchodování s dobytkem zapojeni. Jednalo se o rolníky Františka Chladila a Františka Korbela a malorolníka Vojtěcha Kohoutka. Dne 30. října byl zatčen také Antonín Čejka, Alois Jukl, Jan Kohoutek, František Dokoupil a Růžena Pospíšilová z Boskovic (manželka zatčeného řezníka

⁷⁴ Josef SEDLÁK, *Nikdo a nic nesmí být zapomenuto: Obec Vanovice-Drválovice: Okres Blansko*, Brno 2001, s. 1–2.

⁷⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 989, Obec Drválovice v odboji, s. 2.

Aloise Pospíšila). Všichni zatčení byli zbaveni majetku a odvedeni před německý stanný soud v Brně. Po stanném soudu byli převezeni do koncentračního tábora Mauthausen, kde na následky věznění zahynuli. Válku přežila ze zatčených pouze Růžena Pospíšilová, která byla vězněna v koncentračním táboře Rawensbrück, ze kterého byla propuštěna 11. června 1943.⁷⁶ Černý obchod s dobyt看em se stal první formou nesouhlasu občanů s německou okupační politikou. Ani zatčení mnohých zemědělců z obce drválovické občany neodradilo z dalších připravovaných odvetných akcí proti německému režimu.

5.2 Vznik a činnost drválovické odbojové skupiny

Drválovická odbojová skupina se začala formovat roku 1942 za účasti řídicího učitele Josefa Náhlíka, Josefa Lébiše z Vanovic a Aloise Doležala z Drválovic. Sídlem skupiny se stal lesní bunkr mezi obcemi Drválovice a Kladoruby. Velitelem odbojové skupiny byl na jejím počátku Josef Náhlík. Roku 1942 se ke skupině připojil také František Kříž a Václav Veselý z boskovické odbojové skupiny. Drválovická odbojová skupina se skládala ze dvou částí. První část byla tvořena domácími ilegálními pracovníky, kteří nebyli stíháni zatykačem, a mohli tak poskytovat ukrývajícím se osobám, tedy druhé části skupiny, potraviny, šatstvo a další potřebné věci. Druhou část tvořila skupina zběhů, kteří utekli z pracovního nasazení v Říši, a příslušníci Rudé armády, kteří unikli z německého zajetí.⁷⁷ Do partyzánské skupiny pařil: Ladislav Gregor a Bedřich Zouhar z Drválovic, kteří uprchli z totálního pracovního nasazení z Ostmarky. Jelikož byl na ně vydán zatykač, byli nuceni se skrývat. Nejdříve se skrývali v úkrytu na „Horách“. S přicházejícími novými členy však vzrostla potřeba vybudování nového a většího bunkru, který byl nakonec vybudován za pomoci spojených sil uprchlíků a několika občanů z okolí, západně od Drválovic na místě zvaném „Na Příhoně“.⁷⁸ Dalšími členy skupiny byli: Jindřich a Karel Řezníčkovi, Josef Sedlák z Drválovic, Vladislav Doležal z Letovic, Ladislav Doležal z Kochova, Josef Javůrek z Kolína, Miroslav Kubík

---

⁷⁶ Josef SEDLÁK, *Nikdo a nic nesmí být zapomenuto: Obec Vanovice-Drválovice: Okres Blansko*, Brno 2001, s. 3.

⁷⁷ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 6 623, Vratislav KOPECKÝ z Vanovic, *Odbojová a partyzánská skupina Drválovice 1942–1943*, s. 1.

⁷⁸ František ČÍPEK – Alois ŠMATERA, *Po trasách protifašistického odboje v okrese Blansko*, Blansko 1983, s. 24; dále Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 52.

z Borotína, Vratislav Kopecký, Josef Lebiš, Jan Bláha, Josef Khýr z Vanovic, sovětští uprchlíci Pavel Suljas, Alexej Chlopušin Michalovič, Semjon Nikiforov, další dva sovětští uprchlíci známí pouze jmény Karel a Saša a další.⁷⁹

Po vybudování nového bunkru „Na Příhoně“ se stal František Kříž uznávaným velitelem skupiny a nadále udržoval spojení se svojí mateřskou boskovickou odbojovou skupinou a také s valchovskou odbojovou skupinou Antonína Krále.⁸⁰ V červenci roku 1943 byla svolána do drvátlovického bunkru schůze skupiny, na níž byl pořízen seznam jejích členů, kteří později složili přísahu, v níž se zavázali všemožně čelit teroru nacistické moci.⁸¹

Partyzánská část skupiny se specializovala na přepady skladů a různých budov především za účelem získání zbraní. První přepad se uskutečnil v červnu 1943, kdy došlo k přepadu skladiště trhavin v Bělé u Moravské Třebové. Díky tomuto přepadu získala skupina 80 kg dynamonu a jeden psací stroj. Odbojová skupina přepadla dále společně s boskovickou odbojovou skupinou skladiště tábora říšské dálnice u Mladkova, odkud odcizila příkrývky pro nově vybudovaný bunkr. Za stejným účelem byl přepaden sklad lůžkovin Hitlerovy mládeže v zámečku nacisty barona Königswartera v Šebetově. Za účelem získání zbraní a střeliva byla přepadena v srpnu roku 1943 četnická stanice v obci Želivsko, která se nacházela za hranicemi Protektorátu.⁸² Jelikož však partyzáni žádné zbraně na stanici nenašli, rozhodli se k přepadu domu starosty obce Jurky. Starosta Jurka byl německé národnosti a jako člen SS vlastnil zbraně. Skupina se dozvěděla o údajném utlačování české menšiny starostou, který byl známý především svým nepřátelským postojem k českému obyvatelstvu, a proto se rozhodla k zásahu. Při přepadu se však podařilo uniknout Jurkově sestře, která zburcovala sousedy, a skupina se tak musela za střelby stáhnout z vesnice pryč.⁸³

---

⁷⁹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 6 623, Vratislav KOPECKÝ z Vanovic, *Odbojová a partyzánská skupina Drvátovice 1942–1943*, s. 1; dále Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 52.

⁸⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVÁČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 16.

⁸¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 16 021, Záznam z kroniky obce Kochov o partyzánském hnutí.

⁸² Josef SEDLÁK, *Drvátovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 22.

⁸³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 6 623, Vratislav KOPECKÝ z Vanovic, *Odbojová a partyzánská skupina Drvátovice 1942–1943*, s. 1.

Někteří členové drválovické odbojové skupiny si počínali velmi neobežetně, neboť pytláčili a nechávali se spatřovat v přítomnosti místních slečen na tanečních zábavách. Tímto způsobem na sebe partyzáni neuváženě upozorňovali a také upoutali pozornost německých zvědů, což vedlo nakonec k úplnému prozrazení skupiny.⁸⁴

5.3 Působení konfidenta Františka Šmída

Existenci drválovické odbojové skupiny ohrozilo nasazení gestapáckého konfidenta Františka Šmída do boskovické oblasti. František Šmíd vystupoval na veřejnosti pod jménem František Veselý a jako pracovník zemského vedení odboje nabízel přesun partyzánů žijících v bunkrech a ukrývajících se v lesích do bezpečí. Ve skutečnosti bylo však jeho úkolem potírání odbojových aktivit a likvidace jejich celků. Důvěru si konfident Šmíd získával u členů skupin svojí schopností zajistit falešné legitimace, protifašistické ilegální tiskoviny, ukázkami budoucích bankovek ČSR apod. Nápomocnými byli Šmídovi také Karel Hudec a Josef Bezděk z Kuniček, kteří o zrádné přetvářce Šmída nevěděli. Převozy členů odbojové skupiny, zpočátku především sovětských uprchlíků, se prováděly přesunem členů z valchovských lesů do chaty MUDr. Podlahy u Ochoze, kde se měli převážení partyzáni občerstvit. Po příchodu do chaty však byli partyzáni přemoženi, spoutáni a následovně odvezeni do Kounicových kolejí do Brna, kde je čekalo vězení, výslechy a následný transport do dalších věznic.⁸⁵

Šmíd získal kontakty na drválovickou skupinu skrze Petra Müllera z Jevíčka a jeho sestru Marii, kteří byli zaměstnáni v boskovické Minervě. Petr Müller nastoupil do Minervy, původně továrny na šicí stroje, která se změnila v muniční továrnu a kde se směnovalo pod dohledem Němců, před obavou totálního pracovního nasazení do Říše v březnu 1943. Jelikož působil již od počátku okupace jako člen protiokupantského hnutí v Jevíčku, získal si u dělníků v továrně důvěru, a tím i informace o odbojovém hnutí v okolí Drávlovic. Jeho sestra Marie do továrny nastoupila o měsíc později. Marie se seznámila v práci s děvčaty z Drávlovic, zejména s Vlastou Lebišovou, od kterých byla informována o úkrytu ukrývajících se uprchlíků z totálního nasazení a sovětských

---

⁸⁴ SOkA Blansko, f. Archiv města Letovice, inv. č. 646, Pamětní kniha Letovic 1918–1945, s. 239.

⁸⁵ Josef SEDLÁK, *Drávlovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 24, 30.

uprchlíků ze zajetí v Drválovicích. V létě roku 1943 je seznámil Oldřich Kaderka, jenž byl členem komunistické buňky v Jevíčku, s údajným vedoucím pracovníkem zemského odboje Františkem Veselým. Šmíd alias Veselý si u sourozenců Müllerových brzy získal důvěru a postupně tak získával informace o drválovické i valchovské odbojové skupině, na kterou byl Petr Müller také navázán.⁸⁶ Šmídovým úkolem bylo odhalit postupně všechny členy skupiny a nahlásit je brněnskému gestapu, popřípadě je gestapu přímo dodat. Šmíd získával informace o skupinách i prostřednictvím návštěv domácností jejích členů. Těchto návštěv se účastnili často také spolupracovníci Šmída, a to Ryšánek, Chalupa, Cvirz a Večeřa.⁸⁷ Po neustálém naléhání konfidenta Šmída, který usiloval o schůzku s Františkem Křížem v drválovickém bunkru, mu bylo nakonec toto setkání umožněno. Marie Müllerová měla seznámit Františka Šmída s Vlastou Lebišovou ve vlaku jedoucím ze Skalice do Šebetova. První schůzka se však neuskutečnila z důvodů obav dopadení všech zúčastněných osob. Proto došlo ke schůzce v drválovickém bunkru až v září 1943. Šmíd byl za přítomnosti Marie Müllerové a Vlasty Lebišové dopraven k lesům u Drválovic, kde na něj již čekal Jindřich Řezníček, který jej následovně doprovodil do bunkru na setkání s Františkem Křížem.⁸⁸

Partyzánský oddíl však nedlouho po schůzce s Františkem Šmídem dostal na konci září 1943 výstrahu od četníka šebetovské četnické stanice Josefa Chladila o připravované pátrací akci v drválovických lesích. Na základě tohoto upozornění zahájila odbojová skupina vyklizení lesního bunkru. Část jejích členů, především sovětští uprchlíci a František Kříž, byla přemístěna k sousední valchovské odbojové skupině Antonína Krále a zbylí členové byli nuceni ukrývat se hlouběji v lesích.⁸⁹ Václav Veselý během tohoto pobytu v lesích za nepříznivého počasí onemocněl zánětem pohrudnice, načež byl za pomoci Františka Kříže a jednoho sovětského uprchlíka dopraven k rodině Julia Šterce do Boskovic, u kterého pobýval až do svého úplného uzdravení. Jelikož se ale každým dnem zvyšovala možnost, že u Šterců, jako u podezřelé rodiny, uskuteční gestapo domovní prohlídku, existovalo zde velké nebezpečí, že rodina Štercových bude prozrazena. Z tohoto důvodu byl pro Václava

⁸⁶ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 827, Životopis Petra Müllera a jeho sestry Marie, s. 1–2.

⁸⁷ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 27.

⁸⁸ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 30–31.

⁸⁹ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 23.

Veselého vybudován nad silnicí Boskovice – Lhota Rapotina maskovaný úkryt, kde se mohl nadále skrývat. Z úkrytu vycházel pouze v nočních hodinách nebo za špatného počasí a v době honů, kdy hrozilo jeho prozrazení. V takovém případě opět pobýval u rodiny Julia Šterce. Do maskovaného úkrytu mu nosila jeho rodina, která bydlela nedaleko rodiny Štercovy, i Zdeňka Štercová, dcera Julia Šterce, potraviny a další potřebné věci.⁹⁰

Na konci září roku 1943 se konfident Šmíd dozvěděl, že drválovický bunkr je opuštěn, o čemž se sám přesvědčil při jeho návštěvě 30. září za přítomnosti Františka Kříže na vlastní oči. Šmíd o tom informoval brněnské gestapo, které se vzápětí rozhodlo pro okamžitý zásah proti drválovické i valchovské skupině. Obávalo se totiž, že se mu již nepodaří vypátrat všechny členy odbojové skupiny. Šmíd pozval Františka Kříže po předchozí domluvě s gestapem na schůzku se zemským vedením odboje na příští den do chaty u Ochoze, kde se mělo hovořit o dalším postupu odbojové skupiny. Na této schůzce, 1. října 1943, na kterou František Kříž odjel na kole, byl gestapem zatčen a odvezen do brněnských Kounicových kolejí.⁹¹ Odtud byl převezen zpět na okresní četnické velitelství do Boskovic, kde musel gestapu a místnímu četnictvu označit na mapě místa výskytu bunkrů. František Kříž pod vyvíjeným tlakem nakonec zakreslil čtyři bunkry u Drválovic a jeden u Valchova. V momentě, kdy si šli členové gestapa zatelefonovat do vedlejší místnosti, František Kříž informoval vrchního strážmistra Františka Petříka o jeho zatčení, tedy o připravené léčce a o výsleších, ve kterých prozradil umístění bunkrů. V den zatčení Františka Kříže také začalo obléhání a zatýkání osazenstva valchovského bunkru. Později se Křížovi podařilo z vězení poslat všem jeho spolupracovníkům dopisy, ve kterých je vybízel, aby na něj svalili veškerou vinu, pokud to bude třeba, neboť si byl dobře vědom toho, že jako strůjce atentátu na německý domov mládeže v Letovicích trestu smrti stejně neunikne.⁹² Nakonec byl František Kříž společně se zatčenými členy boskovické odbojové skupiny převezen k hlavnímu přelíčení do Vratislavi. Ve Vratislavi byl odsouzen 16. června 1944 k trestu smrti za trestný čin velezrada. Společně s Františkem Lepkou a Janem Veselým byli

---

⁹⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 962, Stručný životopis Julia Šterce a vylíčení jeho odbojové činnosti.

⁹¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 31.

⁹² Denisa JELENOVÁ, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013, s. 45–50.

obvinění z jednání usilujícího o odtržení Protektorátu Čechy a Morava od Říše, z rozšiřování letáků, přípravy a provedení sabotážních činů včetně spáchání atentátu na Dětský zemský rozesílací domov v Letovicích a dále z pokusů o krádeže a záškodnických útoků. Rozsudek byl proveden dne 13. července 1944.⁹³

5.4 Poslední pokusy o záchranu zbývajících členů skupiny

Po zatčení Františka Kříže a obklíčení valchovského bunkru pokračovaly přesuny zbývajících partyzánů do bezpečí. Dne 10. listopadu 1943 provedlo gestapo v Drválovicích hromadnou policejní razii. Zatčen byl Vladimír Doležal z Vanovic, František a Vladimír Doležalovi z Letovic, Tomáš Loubal ze Sudic, Alois Strážnický z Trávníku, František Jelínek z Boskovic a Petr a Marie Müllerovi z Jevíčka.⁹⁴ Opět byli všichni převezeni nejdříve do brněnských Kounicových kolejí a později do Vratislavi k hlavnímu přelíčení, kde je téměř všechny čekal stejný rozsudek. Sourozenci Müllerovi byli zatčeni především z důvodu, aby nedošlo k případnému prozrazení konfidentů, které by bezpečně rozeznali. Petr Müller byl odsouzen za vlastizrádné jednání, pomoc nepřátelským osobám, které usilovaly o způsobení škod Říši, neuposlechnutí rozkazu hlásit podezřelé osoby příslušným německým orgánům, nelegální odposlech a rozšiřování zpráv zahraničního rozhlasu k trestu smrti. Petrův soukromý obhájce JUDr. Walter Kratzert se nijak nepříčinil o jeho záchranu, i když si nechal za jeho obhajobu vyplatit pět tisíc korun, které mu zaslal JUDr. Novotný z Jevíčka. Osud jeho sestry Marie byl odlišný. Marie byla vězněna do 4. května 1944. V tento den byla dočasně propuštěna německými advokáty na naléhání Mariina snoubence a matky z důvodu vysokého stupně těhotenství. Dne 8. května Marie porodila dítě a krátce po porodu onemocněla. Její praktický lékař Dr. Ladislav Lang, který spolupracoval s odbojem, úmyslně prodlužoval její nemoc, a tím oddaloval návrat do vězení. Dne 30. října 1944 byla však Marie Müllerová telegraficky pozvána do Brna k německému obhájci JUDr. Rullovi, protože měla být 1. listopadu souzena v Brně zvláštním soudem. Soud ji odsoudil k osmi letům káznice. Nejdříve byla vězněna v Praze na Pankráci

---

⁹³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 907, Opis „Mordregistru“ z věznice Breslau.

⁹⁴ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 25–26.

a posléze ve věznici Aichach v Bavorsku, kde se také dočkala osvobození americkou armádou.⁹⁵

Po listopadovém zatýkání drválovičtí stále neznali pravé důvody hromadného zatýkání, a tak pokračovali v převozech svých členů do bezpečí. Organizování dalších přesunů „do bezpečí“ se ujala v listopadu 1943 Rafaela Zouharová, jejíž syn, Bedřich Zouhar, byl členem odbojové skupiny. Cílem převozu měly být Beskydy, popřípadě Slovensko, s cílem co největšího přiblížení se k východní frontě. Rafaela Zouharová se proto obrátila opět na Karla Hudce a Josefa Bezděka, který byl jejím švagrem. Za jejich pomoci zorganizovala několik převozů, díky nimž se bohužel opět ocitl v německé léčce Bedřich Zouhar, Ladislav Gregor, Karel a Jindřich Řezníčkovi, Josefa Kubínová, Vlasta Ptáčková a sovětský uprchlík Josef. Později využili možnosti převozu i Bohuslav Buryška a Jaromír Náhlík, kteří k odbojové skupině nepatřili.⁹⁶

Dne 11. ledna 1944 byla v nočních hodinách proti zbývajícím členům drválovické skupiny zahájena gestapácká ofenzíva, během které byly Drválovice obklíčeny německým vojskem a protektorátním četnictvem. Během této akce bylo zatčeno celkem 11 osob: Jan Zouhar, Marie Bláhová, Josef Bohatec, Emil Gregor, Augustin Chladil, Blahoslav Chladil, Jaroslav Chladil, Vlasta Lebišová, Otakar Pospíšil, Ludmila Přikrylová a Vilém Ptáček. Dále byli zatčeni jejich spolupracovníci a podezřelé osoby: Eduard Staněk a František Staněk, Emilie Lamařová, František Malach, Josef Novák, Václav Opatřil a Josef Kamba. Utéct se podařilo Josefu Lebišovi a Josefu Khýrovi z Vanovic a Janu Bláhovi a Josefu Sedlákovi z Drválovic. Josefu Sedlákovi se podařilo přejít na Slovensko, kde se zapojil do Slovenského národního povstání. Zbylým třem mužům byl o pár dní později zajištěn Rafaelou Zouharovou opět transport na bezpečnější místo. Již několikátý převoz, který se uskutečnil 18. ledna 1944, měl však neobvyklý průběh. Po vstupu Jana Bláhy do zabavené chaty MUDr. Podlahy u Ochozi prohlédl Jan léčku a podařilo se mu za použití střelné zbraně uniknout na svobodu. Josef Lebiš a Josef Khýr byli spoutáni a odvezeni, stejně tak jako všichni ostatní, kteří vpadli do připravené německé léčky, do brněnských Kounicových kolejí. Jan Bláha se dostal do Knínic, své rodné obce, odkud informoval ostatní členy

---

⁹⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 828, Opis zatykače Petra Müllera; dále inv. č. S 15 827, Životopis Petra Müllera a jeho sestry Marie, s. 3–4.

⁹⁶ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 25–26.

o zrádném počínání konfidentů. I přes jeho upozornění se již nepodařilo zachránit další členy a pomocníky odbojové skupiny.⁹⁷

Poslední údery zasadilo gestapo drválovické skupině v období od 18. ledna 1944 do 10. března 1944, kdy zatkl zbývající členy skupiny: Rafaelu Zouharovou, Adolfa Říhu, Františka Skřípského, Josefa Šenka, Josefa Javůrka, Anežku Doležalovou, Ladislava Tajovského, Karla Hudce a Josefa Bezděka. Zatčení unikl pouze Jan Bláha, František Kohoutek, Josef Sedlák a Ladislav Marek. Tím došlo k celkovému rozbití drválovické skupiny.⁹⁸

Ani konfident František Šmíd po válce neunikl trestu. Po výstraze rozhlasového vysílání z Londýna v únoru 1945 byl Šmíd partyzány z oddílu majora Murzina zastřelen na Valašsku, kam byl po likvidaci drválovické odbojové skupiny nasazen k dalšímu odhalování odbojových aktivit.⁹⁹

---

⁹⁷ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 55.

⁹⁸ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 28–32.

⁹⁹ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 34.

6. Valchovská odbojová skupina Antonína Krále

Odbojová skupina v okolí Valchova se začala formovat již v květnu roku 1939. Jejím prvním projevem nesouhlasu proti okupantům bylo 27. května 1939 vyvěšení praporu v národních barvách, který měl na druhé straně rudou pěticípou hvězdu, u lesa tzv. Obory u obce Protivanov. Prapor tam vztyčili občané ze Suchého: bratři Kočvarovi – Otakar, Ladislav a Bohumil, Rudolf Sychra, Augustin Vybíhal a František Šindelka. Všichni se později stali členy valchovské odbojové skupiny Antonína Krále a spol. Tímto činem chtěli vyburcovat okolí k dalšímu odporu. Jednalo se v podstatě o lidový protest proti okupantskému úřednímu zákazu užívání československé státní červenobílé vlajky s modrým klínem. Jelikož se ale zpráva o vyvěšení praporu šířila velmi rychle, četnická stanice ve Žďárné začala po „pachatelích“ pátrat. Nakonec byl prapor odstraněn po deseti dnech občanem Sekaninou ze Žďárné za úplatu 20 Kčs.¹⁰⁰

6.1 Fungování valchovské odbojové skupiny

První činnost odbojové skupiny byla spjata s osobou Josefa Kočvary ze Suchého, kdy se skupina zaměřovala především na rozšiřování protiokupantského tisku. Josef Kočvara byl však zatčen 22. ledna 1940 prostějovským gestapem a s ním i jeho nejbližší spolupracovníci Josef Ševcůj a František Vyroubal. Josef Kočvara se vrátil domů v podlomeném zdraví až po osvobození.¹⁰¹

Činnost formující se odbojové skupiny se nejdříve zaměřovala na poskytování finanční pomoci rodinám, jejichž členové byli zatčeni gestapem, a tím tedy přišly rodiny často o hlavního živitele. Dále skupina organizovala odposlouchávání zahraničního rozhlasu z Krakova, Moskvy a Londýna. Začali si také postupně obstarávat zbraně, které však bylo nutno upravit. Úpravu zbraní, tj. převrtání hlavní revolverů podle ráží nábojů, zajišťoval Ladislav Kočvara, který pracoval v boskovické

---

¹⁰⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 4. Dále inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 1–2.

¹⁰¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 5.

Minervě.¹⁰² Do činnosti odbojové skupiny byli zapojeni i další zaměstnanci boskovické Minervy, např. Antonín Král se synem Zbyňkem z Valchova, Edmund Doležal z Ludíkova, Karel Karásek a František Malach z Boskovic, Jan Sýkora a jeho syn Jiří, Adolf Kočvara, Petr Müller z Jevíčka a další. Osazenstvo skupiny si mezi sebou rozdělilo úkoly. Občané ze Suchého, Kočvarovi, Vybíhal a Sychra měli mít na starost sbírku pro postižené a distribuci protiokupantské propagandy mezi valchovské obyvatele prostřednictvím ilegálních tiskovin, které byly vyráběny v odbojových buňkách v brněnské Zbrojovce a následovně byly doručovány Králům do Valchova Karlem Hudcem a Josefem Bezděkem, kteří za doby okupace pracovali právě ve Zbrojovce. Zaměstnanci boskovické Minervy zaměřili svoji podzemní činnost na získávání a úpravu zbraní.¹⁰³

Potravinu zajišťoval skupině Bohumil Kočvara, který opatroval potravinové lístky, dále starosta obce Velenov Josef Šenk, Václav Opatřil z Boskovic, Josef Koudelka z Valchova, Tomáš Loubal a pekař Josef Rosůlka z Boskovic, kteří poskytovali moučné výrobky a další. Obuv obstarával především starosta obce Suchý Antonín Kočvara, jenž měl obuvnickou dílnu.¹⁰⁴ Stravu, praní a opravy prádla zajišťovaly manželky některých členů skupiny, např. Hedvika Králová, Marie Sychrová, Růžena a Hedvika Kočvarová a Františka Doležalová. Dodávky šatstva poskytoval krejčovský mistr z Boskovic Karel Kovařík, konfekcionář Henek, a také drobní dárci z domácnosti členů skupiny.¹⁰⁵

V okolí Valchova se formovaly také další odbojové skupiny. V Letovicích byla od roku 1940 činná skupina řídicího učitele Přemysla Micky, později nazývaná HK 17, v Boskovicích nezávisle na Minervě působila skupina soustředěná kolem Františka Lepky a bratří Horákových, tzv. Za svobodu, ve které byli aktivně zapojeni také občané Valchova – Josef Havelka, Alois Fiala a učitelská dvojice Ladislav a Marie Lamařovi. Manželé se později zapojili do akcí skupiny Antonína Krále a spol.¹⁰⁶

---

¹⁰² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 3.

¹⁰³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVÁČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 10–11.

¹⁰⁴ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 9.

¹⁰⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVÁČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 28.

¹⁰⁶ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 738, Přehled odbojové činnosti na Boskovicku.

Na jaře roku 1943 se rozšířily zprávy, že se v lesích ukrývají sovětští uprchlíci ze zajateckých německých táborů. Za účelem navázání kontaktu se sovětskými uprchlíky, nabídnutí pomoci a jejich možného zapojení do boje bylo rozhodnuto, že se budou konat noční hlídky, které měly uprchlíkům poskytnout pomoc. Prvním sovětským uprchlíkem v obci Suchý, který přijal pomoc odbojové skupiny, byl příslušník Rudé armády Vladimír Oskarovič. Vladimír se ukrýval ve vybudovaném bunkru poblíž obce Suchý, ale jelikož příslušníků Rudé armády přibývalo a v bunkru bylo možno ubytovat maximálně pět osob, bylo zapotřebí vybudovat nový úkryt.¹⁰⁷ A tak se také stalo. Byl vybudován nový bunkr pro deset osob v prostorách hustého lesa mezi Valchovem a Němčicemi, zvaný „Na Perné“. S rozšířením skupiny se ujal název odbojové skupiny Antonín Král a spol.¹⁰⁸

6.2 Pronikání konfidentů do valchovské skupiny

Dne 1. června 1943 byl Otakar Kočvara, člen valchovské skupiny, totálně nasazen na práci do boskovické továrny Minerva, kde již pracovali i někteří další členové odbojové skupiny, např. Ladislav Kočvara, Antonín Král a jeho syn Zbyněk, Edmund Doležal, Jan Sýkora a jeho syn Jiří Sýkora, Adolf Kočvara a jiní. Zde jej oslovil v červenci Petr Müller z Jevíčka, se kterým se znal již z dřívější doby. Petr se Otakara zeptal, zda by se nechtěl zapojit do odboje, a nabídnul mu případný přechod na Slovensko, což by zajistil jeho známý. Otakar Kočvara se Müllerovi nesevěřil, že je již zapojen do jisté odbojové skupiny, a o všem informoval svého bratra Ladislava a Antonína Krále, kteří se chtěli vzápětí dozvědět o přechodu na Slovensko, „do bezpečí“, více. Petr Müller proto přislíbil, že zorganizuje setkání s osobou, jež přesuny zajišťuje. Setkání se uskutečnilo koncem července ve večerních hodinách ve včelíně Na Vinohrádkách za Boskovicemi za účasti Petra Müllera, Antonína Krále, Jana Sýkory, Otakara Kočvary a Ladislava Kočvary.¹⁰⁹ Osobou, která jim byla Müllerem na schůzce představena, byl konfident brněnského gestapa František Veselý (Šmíd), který slíbil opatření dostatečného počtu zbraní a zabezpečení přesunu ilegálně

¹⁰⁷ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 5–7.

¹⁰⁸ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 52.

¹⁰⁹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 8.

žijících osob na Slovensko. Šmíd se také přítomných informoval zejména na pohyb Františka Kříže. Tímto se Šmídovi otevřela cesta do center obou skupin domácího odboje – valchovského a drválovického. Odbojová skupina souhlasila s nabídkou využití přesunu na Slovensko některých jejích členů. Konfidenti během září 1943 uspořádali tři přesuny po dvou příslušnících Rudé armády z valchovského bunkru „do bezpečí“ na východ. Ve skutečnosti však nasedli do připraveného auta, které je odvezlo k lesnímu domku, kde byli přivítáni a při podání ruky jim byla připnuta pouta. Po třech transportech zůstali ve valchovském bunkru ještě čtyři ruští uprchlíci.¹¹⁰

Valchovská skupina byla ve spojení také s drválovickou odbojovou skupinou, jejímž velitelem byl František Kříž. V srpnu 1943 inicioval Antonín Král schůzku s Křížem ve svém bytě. Během této schůzky střežili Králův byt zvenčí dva sovětští členové drválovické skupiny, kteří jim měli dát v případě nebezpečí signál. Při jednání bylo dohodnuto, aby Kříž a jeho skupina obstarali materiál, ze kterého mělo být ušito prádlo pro členy obou skupin. Za týden od této schůzky Kříž doručil asi 20 ložních prostěradel, která skupina získala po přepadu záměčku v Šebetově, kde byla ubytována německá mládež. Zhotovením oděvu pro příslušníky odbojové skupiny byly opět pověřeny manželky jejích členů.¹¹¹

Dne 11. září 1943 navštívil domácnost Ladislava Kočvary, u něhož byl i jeho bratr Otakar, neznámý muž v tmavém obleku. Byl to František Šmíd. Ladislav byl nejdříve znepokojený, protože mu nebylo jasné, jak ho mohl Šmíd najít. Ten mu však řekl, že adresu dostal od Antonína Krále, a požádal Ladislava o půjčení kola a o ukázání cesty k Protivanovu, kam posléze odjel. Asi za hodinu po odjezdu Šmída se do bytu Ladislava Kočvary dostavil také Antonín Král a další neznámý muž, kterého jim Král představil jako ilegálního pracovníka jménem Večeřa. Ve skutečnosti se však jednalo o spolupracovníka Františka Šmída, konfidenta brněnského gestapa, o čemž samozřejmě nikdo z přítomných nevěděl. Večeřa se během rozhovoru vyptával ostatních, zda poslouchají zahraniční rozhlas, co vědí o Mafii apod. Kolem 20. hodiny se navrátil Šmíd a o chvíli později přišel ještě jeden muž, také spolupracovník Šmída,

---

¹¹⁰ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 53–54.

¹¹¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 9–10.

Ryšánek. U Krále bylo rozhodnuto, že v následujících dnech dojde k přesunu příslušníků Rudé armády na Slovensko.¹¹²

Dne 1. října byl pověřen Otakar Kočvara jeho bratrem Ladislavem a Antonínem Králem, aby opatřil dehtovanou lepenku a litinová kamna, čehož mělo být využito pro zimní úpravu bunkru u Valchova. Otakar vše, co mu bylo uloženo, koupil v Boskovicích a odvezl do domu Krále, kde už byl i Edmund Doležal z Ludíkova, jenž byl také členem valchovské skupiny, a František Šmíd se svými dvěma společníky, kteří se opět během rozhovoru dotazovali na odposlech zahraničního rozhlasu. Otakar však ke Šmídovi ani ke dvěma jeho spolupracovníkům neměl důvěru, a proto vždy odpovídal záporně, že žádný rozhlas neposlouchá. Jeden ze spolupracovníků Šmída se ihned ptal obratem Krále, jak je možné, že mají ve skupině osoby, které neznají pokyny ze zahraničního rozhlasu. Antonín Král na otázku nereagoval a později, když šel vyprovodit ke dveřím Otakara Kočvaru, jej ujistil, že těmto osobám může důvěřovat, protože sám Král je dobře zná.¹¹³

Osudového 2. října si Otakar Kočvara vzal dovolenou v práci a vypravil se do Babolek k příbuzným pro pšenici, kterou měli zásobovat ilegálně žijící lidi. Jelikož jeho bratr Ladislav onemocněl, doprovázel jej s koňským povozem Josef Henek. V Boskovicích na Bělé byl povoz zastaven, aby dal přednost projíždějícímu německému autobusu a německým autům s gestapáky, která byla kryta plachtami, neboť byl prováděn na cestě výkop. Německá auta dále pokračovala v cestě směrem na Valchov, Žďárnou a Suchý. I přes Otakarovo podezření, že auta jedoucí k Valchovu jedou zatýkat partyzány, pokračovali dále v cestě. Cestou přes Boskovice se však zastavili ještě v Minervě, aby o tom, co viděli, informovali Krále. Ten měl svého syna Zbyňka poslat na kole do Valchova, aby se podíval, co se tam děje. Za Letovicemi se zastavili také v hostinci „Na Havírně“, kde je hostinský informoval o tom, že kolem 5. hodiny jelo kolem gestapo se dvěma osobními auty směrem na Chlum. V Babolkách koupili 200 kg pšenice a vydali se na cestu zpátky.¹¹⁴

---

¹¹² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 10–11.

¹¹³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 12.

¹¹⁴ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 12–13.

Při zpáteční cestě Otakar před každou vesnicí slezl z vozu a šel raději pěšky, protože měl strach, že bude dopaden gestapem. Mezi obcí Svitávka a Zboněk šel proti němu mladík, který ho zastavil. Mladíkem byl Zdeněk Boucník ze Svitávky, který Otakara znal od vidění z Minervy, kde také pracoval. Požádal jej, jestli by se nezastavil u Králů ve Valchově pro jeho kolo, které si půjčil Zbyněk Král, když odjížděl z továrny, ale ještě se nevrátil. Dále informoval Otakara o tom, že slyšel, že ke Králům přijelo gestapo. Otakar Boucníkovi slíbil, že se u Králů zastaví, ale moc dobře věděl, že tak neučiní. Po příjezdu zpět do Boskovic se zastavil v bytě Jana Sýkory. Jan však nebyl doma, neboť byl u holiče. Otakar Kočvara se však od jeho manželky dozvěděl, že ve Valchově bylo gestapo, střílelo se v lese a Antonínu a Zbyňku Královi, na něž čekalo gestapo v jejich domě, se podařilo utéct. Nic jiného však již nevěděla. Po příjezdu do Valchova nepozorovaně projeli kolem domu Králových. Od místního občana Gustava Dokoupila se dozvěděli další informace o zatýkání, o ranním příjezdu gestapa a vojska do Valchova, které zastavilo u Králů, jelikož jeli zatknout Antonína Krále a jeho syna, a jelo provést také přepad valchovského bunkru.¹¹⁵ Gestapo obklíčilo valchovský bunkr „Na Perné“ a za účelem vypuzení jeho osazenstva použilo střelné zbraně a ruční granáty. Jelikož ukrývající se uprchlíci nebyli ozbrojeni, neměli možnost jakékoliv obrany a nakonec se tedy museli vzdát. Celkem bylo během této akce zajato na šest sovětských uprchlíků, kteří byli následovně odvezeni do brněnské věznice. Všem již tedy bylo jasné, kam mířila německá kolona, kterou členové jedoucí do Babolek potkali.¹¹⁶

6.3 Poslední měsíce existence valchovské odbojové skupiny

Antonín a Zbyněk Královi se ukrývali, po přepadu valchovského bunkru, v lesích v blízkosti obce Kuničky, odkud kontaktovali švagra Antonína Krále Karla Hudec, který se skupinou spolupracoval.¹¹⁷ Karel Hudec a jeho kamarád Josef Bezděk zajistili oběma Králům nejnnutnější oblečení a stravu. Antonín a Zbyněk Královi je požádali o pomoc při zorganizování jejich přesunu do bezpečí. Proto se Hudec a Bezděk obrátili

---

¹¹⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 13–14.

¹¹⁶ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 54.

¹¹⁷ Josef SEDLÁK, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983, s. 24.

na Šmída, který organizoval tyto transporty. 13. října 1943 byl naplánovaný převoz Zbyňka Krále a jednoho sovětského uprchlíka na Slovensko, 16. října převoz Antonína Krále a druhého sovětského uprchlíka, který se zachránil při obléhání bunkru.¹¹⁸ Oba tyto převozy skončili vlákáním Františkem Šmídem do chaty Dr. Podlahy u Ochozi, kde byli spoutáni a následně dopraveni do Kounicových kolejí v Brně. Odbojová skupina byla potom informována Šmídem o tom, že Antonín a Zbyněk žijí v ilegalitě. Šmíd si dokonce vyžádal od jeho rodiny jízdní kolo, hodinky, sádlo, boty, lihoviny, cigarety, které chtěl údajně předat přímo Antonínu Královi. Všechny tyto špatně dostupné věci opatřila patnáctiletá dcera Antonína Krále Marie. K předání věcí mělo dojít v Boskovicích u evangelického kostela a celé předávce měl z povzdálí přihlížet Otakar Kočvara. Šmíd na schůzku přišel ještě s jedním mužem, kterého Marie rychle identifikovala. Jelikož dostala strach, dala pokyn Otakarovi, aby za nimi přišel. Po jeho příchodu ke skupince mu Marie řekla: „*Pane Kočvara, tento pán seděl v autobuse, když přijeli pro tatínka*“¹¹⁹ a ukázala na muže, který doprovázel Šmída. Aby Šmíd se svým společníkem celou věc zachránili a nedošlo tak k prozrazení, společník se obořil na Marii a začal jí vytýkat, že to není pravda. Když na tom Marie však trvala, vzal ji Šmíd za paži a odvedl ji stranou. Mezitím tomu Otakar a muž, který se představil jako Lojza, přihlíželi. Otakar v této chvíli pojal podezření, že Šmíd je konfidentem. Při odchodu obou mužů se jich proto zeptal, kdy zase přijedou. Odpověděli mu, že další schůzka proběhne příští týden.¹²⁰

Gestapo si vynutilo po zatčení Zbyňka Krále dostat falešné sdělení, že se s otcem dostali v pořádku do bezpečí. Z Kounicových kolejí se však Zbyňku Královi podařilo propašovat smotanou zprávu spřátelené rodině Králových do Valchova, která informovala o skutečnosti, tj. že je ve dne v noci připoután za ruce i nohy ke kavalci, mučen hladem a žízní atd. Když se o tom dozvědělo gestapo, zahájilo další mučení

---

¹¹⁸ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVACĚ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 32.

¹¹⁹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 15.

¹²⁰ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 15.

Zbyňka. Cesta smotané zprávy do Valchova není známa, nejspíše ji dopravily gestapem stíhané osoby.¹²¹

Po návratu domů sdělil Otakar Kočvara své poznatky bratru Ladislavovi. V dalších dnech bylo rozhodnuto, že po příchodu Františka Šmída do jejich blízkosti, bude tento muž zneškodněn. Šmíd měl být zastřelen a následovně spálen Janem Sýkorou v kotlích ústředního topení dr. Výbory, kde byl domovníkem. K tomu však již nedošlo, protože 10. listopadu 1943 do Minervy přijelo gestapo a zahájilo rozsáhlé zatýkání. Při této zatýkací akci byl zatčen Otakar a Ladislav Kočvarovi, jejich bratranec Adolf Kočvara, Jan Sýkora a jeho syn Jiří Sýkora, Edmund Doležal, Petr Müller a jeho sestra Marie, učitel Náhlík a spousta dalších. Po tomto zatčení bylo již všem jasné, že je někdo zradil. Nevěděli však, kdo je zrádcem. Všichni byli odvezeni na boskovickou stanici, kde spoutaní čekali na převoz do Brna. Když doprovázel na četnické stanici český četník Otakara Kočvaru na toaletu, Otakar jej požádal, aby vyrozuměl jejich rodiny a členy skupiny. Otakar byl u výslechu mnohokrát a vždy se mu dařilo zapojení do ilegální činnosti popírat. Tvrdil, že nevěděl nic o tom, že u bratra byli sovětští uprchlíci atd. Později, když byl v únoru 1944 převážen z Kounicových kolejí k soudu do Breslau, se v transportu setkal s Rudolfem Sychrou, který byl zatčen 11. ledna 1944 a který mu sdělil podrobnosti, jak došlo k upozornění na jejich zatčení. Na Suchý totiž přijel na motorce zaměstnanec silniční správy Václav Žáček, který jim podal zprávu o jejich zatčení. Na základě toho mohli ostatní, Rudolf Sychra, Augustin Vybíhal a bratři Antonín a Bohumil Kočvarovi, uprchnout do lesů. Kolem 10. hodiny pak začalo gestapo s domovními prohlídkami, během kterých nebyly nalezeny podezřelé věci, neboť manželky členů skupiny, které byly o všem informované, vše dobře ukryly. Jediné, co gestapo zabavilo, byly některé osobní věci a finanční částky. Od zatýkání v Minervě se ostatní ukrývali v lesích.¹²² Dne 11. ledna 1944 se rozpoutala další vlna zatýkání, kdy byl zatčen Eduard Staněk, František Staněk, Rudolf Sychra, František

---

¹²¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVACĚ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 33.

¹²² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 16–18.

Šindelka, Karel Borek, Karla Borková, František Malach, Václav Opatřil, Josef Rosůlek, František Král a Emilie Lamařová.¹²³

V Kounicových kolejích mezi vězni vznikala přátelství na život a na smrt. Pomocí rozvodu ústředního topení si podávali zprávy z přízemí až do třetího patra bez toho, aniž by se navzájem znali. Strážci v Kounicových kolejích byli příslušníci SS. Chování některých příslušníků SS bylo velmi kruté. To dokládá například jednání z 24. prosince 1943, kdy jeden z příslušníků strážné služby chtěl, aby vězni začali zpívat píseň Tichá noc. Na chodbě byl přítom sud naplněný vodou a v něm nahý muž, který musel velmi rychle lézt ze sudu se studenou vodou do sudu plného písku a tak stále dokola.¹²⁴

6.4 Přesun zatčených do Breslau

Na začátku února 1944 proběhl přesun vězňů z Valchova a dalších z brněnského nádraží do Breslau. Převáženi byli v uzavřených vagoncích, které byly přepaženy na malé komůrky, do kterých se vešly maximálně tři osoby. Bylo tam jedno místo k sezení a dvě osoby musely stát. Otakar byl v této „komůrce“ se svým bratrem Ladislavem a Rudolfem Sychrou. Po dvoudenním cestování přijeli v nočních hodinách do Breslau, Vratislavi, kde byli rozděleni do cel. Denně zasedali v Breslau tři senáty, a to Volksgericht (lidový soud), Oberlandesgericht (vyšší krajský soud) a Sondergericht (zvláštní soud), které odsuzovaly vězně k trestu smrti nebo k dlouholetým kázním. Popraviště v Breslau bylo v provozu dvakrát týdně, v úterý a pátek. K popravě byla využívána gilotina. Vězni, kteří byli odsouzeni k trestu smrti, se již na své cely nevraceli. Ihned po vynesení rozsudku jim byla nasazena pouta a byla jim sundána pouze v momentě, kdy se podávala strava. Ode dne odsouzení docházelo k popravám do 90 dnů. Vězni měli možnost každý den desetiminutové procházky, kdy se mohli procházet na nádvoří. Na levé straně byl roh vězeňské budovy, u kterého byla kanálová mříž, ke které vedly z vnitřní budovy asi šedesát centimetrové široké kolejnice. Ve středu a v sobotu byl prostor kolem kanálové jímky posypán pilinami nebo vápnem,

---

¹²³ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 4.

¹²⁴ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 18–19.

které byly zbarveny do ruda krví z poprav předešlého dne. Krev z popraviště byla odváděna kanálem do řeky Odry. 20. dubna 1944 byla Otakarovi Kočvarovi přečtena přes tlumočnicka žaloba, ve které byl obviněn z velezrádných činů. Stejnou žalobu mimo jiné obdržel i jeho bratr Ladislav a Rudolf Sychra. Tlumočnick Otakarovi poradil, aby podal proti žalobě odvolání, což Otakar také udělal. Soud proběhl 12. června 1944 před senátem Vrchního zemského soudu ve Vratislavi. Otakar vyvázl s šesti lety káznice, jeho bratr Ladislav a Rudolf Sychra dostali trest smrti.¹²⁵

Dne 2. července 1944 byl Otakar převezen k výkonu trestu do káznice v Bayrothu, kde se dočkal osvobození, neboť 11. dubna 1945 byl na věznici proveden mohutný nálet a o dva dny později se vězňům podařilo díky různým pomůckám, např. malé sekerce, 50 cm dlouhému noži, utéct. Během bombardování byla většina dozorců v úkrytech a službu konající dozorce pod tlakem osvobozených vězňů asi z 80 cel nakonec otevřel hlavní vrata věznice, a tak se dostali vězni mimo káznici. Schovali se v přilehlých lesích. 5. května 1945 byl Otakar převezen spolu s 60 jinými vězni do Chebu, kde pod vedením národního výrobu pomáhali zajišťovat Chebsko. Domů se vrátil až 2. června 1945.¹²⁶

Z valchovské skupiny byli popraveni: Edmund Doležal, Ladislav Kočvara, Antonín Král, Zbyněk Král, František Kříž, Eduard Staněk, František Staněk a Rudolf Sychra. Odsouzení k trestu smrti, kteří nakonec tomuto rozsudku unikli, byli: Josef Bezděk, Karel Hudec, Ladislav Lamař, Karla Borková. Vězněnými, kteří se však vrátili, byli: Božena Bezděková, Karel Borek, Alois Fiala, Josef Chlup, Adolf Kočvara, Otakar Kočvara, František Král, Hedvika Králová, Emilie Lamařová, František Malach, Václav Opatřil, Josef Rosůlek, Bohuslav Řehořek, Jan Sýkora, Jiří Sýkora, František Šindelka a Alois Živný. Neprozrazeno bylo mnoho členů a pomocníků skupiny.¹²⁷

---

¹²⁵ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 19–21.

¹²⁶ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 5016, Otakar KOČVARA, *Z doby nesvobody na Boskovicku 1939–1945*, s. 22–26.

¹²⁷ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. 17 169, Josef PLEVAČ, *Valchov a okolí za nacistické okupace a v odboji 1939–45 (skupina Antonína Krále a spol.)*, s. 51.

7. Další projevy odporu proti nacistické okupaci

Boskovická odbojová skupina Františka Lepky, drválovická odbojová skupina a valchovská odbojová skupina Antonína Krále samozřejmě nebyly jedinými formami, které projevovaly nesouhlas s cizí německou okupační politikou. V prostoru soudního boskovického okresu existovalo spousta menších skupinek, ať už přátel, známých, nebo jednotlivců, které spojovala nenávist vůči působícímu nacistickému teroru.

Domácí odbojové skupiny byly ke konci války podporovány sovětskými skupinami partyzánů, které začaly do ČSR vysílat sovětské orgány. Plánování těchto výsadek probíhalo již od léta roku 1944 díky jednáním mezi sovětskými představiteli a zástupci moskevského vedení Komunistické strany Československa v Moskvě. Partyzánské jednotky měly za úkol především posílit domácí odbojové hnutí a urychlit jeho vývoj. Jako první byla na území Československa vyslána 30. září 1944 patnáctičlenná skupina Jermak, jejíž název nesl jméno Timofejeviče Jermaka, kozáckého bojovníka z 16. století. Seskok partyzánů společně s dalšími třemi padáky s náklady se uskutečnil v oblasti Račic na Vyškovsku. Ihned po přistání skupina musela uprchnout na Prostějovsko, aby tak unikla německému bezpečnostnímu aparátu. Od konce října již pronikali někteří členové skupiny Jermak na Boskovicko, kde se setkávali s dalšími partyzánskými oddíly sovětských uprchlíků. Skupina Jermak se tak rozrůstala o další členy a později se rozdělila na několik menších skupinek, které operovaly na odlišných místech.¹²⁸

Na území ČSR samozřejmě působily i další partyzánské sovětské jednotky, jako např. sovětská zpravodajská skupina kapitána Žukova, skupina Jan Žižka, Miroslav Tyrš, Jan Hus, Zarevo a další. Přítomnost těchto sovětských jednotek posilovala odvahu také obyčejného československého lidu, který se hojně začal zapojovat do ozbrojeného boje ať už menšími nebo významnějšími činy. Odlišnost od domácích odbojových skupin byla v lokaci partyzánských jednotek, které nebyly vázány dlouhodobě ke konkrétnímu místu tak, jako to bylo u domácích skupin, které působily většinou v okolí bydlišť jejich

---

¹²⁸ Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Na paměť skupiny Jermak*, Brno 1989, s. 4.

členů. Partyzánské jednotky zásobovaly velkou měrou domácí hnutí zbraněmi i trhavinami.¹²⁹

Jedna ze skupinek sovětských zajatců na útěku si vybudovala v blízkosti Nýrova, na kopci zvaném Hradisko, poměrně prostornou zemljanku, do níž přicházeli i další partyzáni. Osazenstvo bunkru bylo v kontaktu s místními obyvateli, kteří jim ochotně zajišťovali jídlo, stravu, zprávy o válečném dění, informace o pohybu četnických stanic a německých hlídek, ošetření zraněných osob a mnohdy také ubytování. Jedním z prvních pomocníků této skupiny byl hajný Bedřich Lepka, jehož hájenka se nacházela v lese poblíž vybudovaného bunkru. Hajný Lepka přehlížel mizející dříví v lese, které členové skupiny využili především k vybudování lesní zemljanky, a dále zajistil, aby se v blízkosti tohoto bunkru nepořádaly žádné hony a aby tím tedy nedošlo k jejímu prozrazení. Podobným způsobem pomáhali partyzánům i další občané z blízkých vesnic, jako byl Újezd, Nýrov či Sebranice.¹³⁰ Zvláště činnou, v poskytování tolik potřebné pomoci, byla rodina Skálova, Antonín Barták, František Čech a od ledna 1945 také František Toman a Josef Slezák. Partyzáni si opatřovali střelné zbraně, které jim mimo jiné dodávala také rodina Bednářova z Újezda, a připravovali protiněmecké akce. Dne 11. ledna 1945 byla však obsazena obec Nýrov a Hradisko německými vojáky. V době obklíčení Hradiska bylo v bunkru šest sovětských zajatců, z nichž čtyři během přestřelky zahynuli. Zrádcem byl konfident Rudolf Pražan z Nýrova a jeho pomocník, kteří spolupracovali s Němci. Na skupinku partyzánů, ukrývajících se v lesní zemljance u Nýrova, upozornil i jeden ze sovětských partyzánů Ivan, který byl německou policií dopaden v Horkách u obce Kochov. Ivan přivedl německou policii k domácnosti rodiny Skálových, které posléze označil za pomahače partyzánů. Josef Skála se svými dvěma syny Josefem a Františkem byli předáni v Letovicích českým četníkům, kteří je následovně předali brněnskému gestapu. Při přepravě zadržovaných do Brna jim bylo četníky umožněno, aby se mezi sebou domluvili na výpovědi, díky čemuž se jim podařilo během výslechu prokázat svoji nevinu. Všichni tři Skálovi byli tedy po deseti dnech propuštěni. Vyšetřována byla také rodina Čechova, kterou během jejich

---

¹²⁹Petr KOPEČNÝ – Vladimír POLÁK, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985, s. 64–65.

¹³⁰František PADĚRA, *Cestami odboje*, Blansko 1986, s. 20–21.

nepřítomnosti v domě okradli. I rodina Čechova byla nakonec po šesti týdnech propuštěna, ale odcizené věci jí nebyly již navráceny.¹³¹

Část sovětských partyzánů se pohybovala i v blízkosti obce Kochov, kde od jejich občanů žádali ubytování a stravu. Jelikož se ale na podzim roku 1944 mezi občany rozšířily zprávy o nasazování gestapáckých provokatérských konfidentů, kteří se vydávali za partyzány nebo uprchlíky od občanů vyžadující pomoc a za její případné poskytnutí byli obyvatelé v nejbližších dnech zatčeni, byli občané velmi opatrní a nedůvěřiví k mnoha neznámým lidem. Na začátku prosince roku 1944 se v obci objevili sověšší uprchlíci ze zajetí, kteří se v noci z 11. na 12. prosince v hostinci v Kladorubech dožadovali alkoholu. O den později 13. prosince se objevili v Horkách, kde žádali jídlo a nocleh. Obyvatelé Horek jim vše poskytli s tím, že však musí ihned odejít, protože je musí nahlásit četnické stanici. Obávali se totiž, že mezi sovětskými uprchlíky je nasazen gestapácký konfident, který by o jejich pomoci ihned informoval německou tajnou policii. Jelikož však partyzáni odmítali odejít, horečtí informovali o výskytu čtyř cizinců starostu, který po dlouhém zvažování nakonec vše nechal ohlásit na četnické stanici v Letovicích, která dále informovala boskovickou četnickou stanici a brněnské gestapo. Četníci dostali příkaz obestoupit všechny domy v Horkách a vyčkat příjezdu vojenské německé policie, která přijela se dvěma německými auty téhož dne pozdě večer. Němečtí vojáci se ukryli v jednom z domů a vyčkávali na příchod partyzánů, kteří přenocovali ve stodole patřící tomuto domu. Brzy ráno přišli partyzáni do stavení a po zaklepaní začali němečtí vojáci střílet kulometem přes dveře, čímž zasáhli tři partyzány. Dva byli na místě ihned mrtví, třetí zemřel později na následky vážného zranění a čtvrtý partyzán jménem Ivan Lebeděv se vzdal.¹³²

Jedna z menších odbojových skupinek byla soustředěna také v okolí Žďárné kolem osoby Aloise Šmatly, kominického mistra. Tato skupina navázala v listopadu roku 1944 spojení se členy partyzánské skupiny Jermak, jehož štáb ubytoval na krátkou dobu Alois Šmatla ve svém domě. Partyzány, kteří v okolí budovali sítě národních výborů, což bylo odsouhlaseno již na prosincovém setkání londýnské a moskevské politické exilové reprezentace roku 1943 v Moskvě, podporovali i další občané například formou

---

¹³¹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 6 589, Výpověď Josefa Skály: Jak jsem se setkal s partyzány.

¹³² MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 16 020, Výpis z obecní kroniky obce Kochov: Partyzáni v Horkách; dále Petr KOPEČNÝ, *K pronikání partyzánských oddílů Jermak a Dr. M. Tyrš na Blanensko a Boskovicko v roce 1944*, in: Regionální sborník okresu Blansko 1984, Brno 1984, s. 13.

potravin.¹³³ První revoluční komitét národního osvobození byl založen v prosinci roku 1943. Jelikož v oblasti kolem Žďárné působilo více partyzánských skupinek, např. i skupina Dr. Miroslava Tyrše, bylo nutno zkoordinovat jejich společný postup a proto bylo za tímto účelem zorganizováno několik setkání obou skupin. Jedna ze schůzek proběhla 7. prosince 1944 v domě Aloise Šmatly.¹³⁴

Téhož dne však přišli na četnickou stanici ve Žďárné tři příslušníci brněnského gestapa, kteří si vyžádali další dva četníky, Václava Rosbergera a Jaroslava Stříže, k asistenci zásahu u Šmatlů, neboť měli podezření, že se v jejich domácnosti zdržují partyzáni. Chvilí nato došlo k obklíčení domu Šmatlových a k přestřelce, během níž zahynul četník Jaroslav Stříž a tři sovětsí partyzáni. Později byl zastřelen také soused rodiny Šmatlovy Alois Pavloň, u kterého se ukrýval jeden z partyzánů, jemuž se podařilo uniknout z přestřelky. Ostatní partyzáni se rozprchli do lesů a zatčení unikla i rodina Šmatlova, která se dále ukrývala u známých.¹³⁵ Následujícího dne, 8. prosince 1944, byl donucen provést správce školy s deseti staršími žáky pátrání v oblasti severovýchodně od Žďárné po stopách a věcech doličných uprchlých partyzánů, z pověření starosty a vyšetřujícího komisaře německé kriminální policie. Během pochůzky však nebylo nalezeno žádných podezřelých předmětů ani stop. Obec musela nakonec za pátrání správce a žáků škole vyplatit odměnu ve výši 100 korun.¹³⁶

7.1 Zásahy protipartyzánského oddílu

Velmi výrazně proti vzrůstající aktivitě domácího a partyzánského hnutí ke konci války zasahoval zvláštní stíhací protipartyzánský oddíl. Na začátku roku 1945 zahájil svoji činnost v Letovicích útvar bojující proti odboji, tzv. 28. ZbV-kommando, tedy 28. oddíl pro zvláštní protipartyzánské použití. Velitelem 28. ZbV kommanda v Letovicích byl SS-Obersturmführer Herbert Kuka, jenž zastával funkci vrchního komisaře. Německý oddíl byl ubytován v prostorách tehdejší německé školy v městské

---

¹³³ František ČÍPEK – Alois ŠMATERA, *Po trasách protifašistického odboje v okrese Blansko*, Blansko 1983, s. 19.

¹³⁴ Josef KEJÍK – Petr KOPEČNÝ, *Významná místa odbojové činnosti na Dražanské vrchovině v okrese Blansko*, Blansko 1984, s. 5.

¹³⁵ Petr KOPEČNÝ, *K pronikání partyzánských oddílů Jermak a Dr. M. Tyrš na Blanensko a Boskovicko v roce 1944*, in: Regionální sborník okresu Blansko 1984, Brno 1984, s. 13.

¹³⁶ SOKA Blansko, f. Národní škola Žďárná, inv. č. 259, Školní kronika 1940–1945, s. 29.

části Jindřichov a věznice pro zadržené osoby byly zřízeny v prostředí textilní továrny M. Faber a spol. a později také v textilní továrně Miloše Červinky.¹³⁷

Hlavním úkolem komanda bylo navazování kontaktů s partyzánským hnutím a jeho následná likvidace. Nápomocni k těmto účelům byli sovětští vojáci, kteří byli dříve zajati a donuceni ke spolupráci. Sovětští vojáci potom museli vyhledávat v okolí partyzánské oddíly, na které upozorňovali komisaře Kuku, jenž následovně připravil přepadovou akci, a tím tedy docházelo k likvidaci příslušných utajovaných odbojových skupin. Zajetí vězni byli evidováni na městském úřadě, díky čemuž se jejich blízcí dozvěděli o jejich zatčení. Vězni byli krutě vyslýcháni a mučeni. Později vyvstala potřeba rozšířit vězeňské prostory, a proto byly ZbV komandu přiděleny další prostory, tentokrát v textilní továrně Miloše Červinky.¹³⁸

Miloši Červinkovi, jenž byl donucen spolupracovat s vedením komanda, se podařilo zajistit vězňům materiální pomoc a částečně také kontakt s jejich rodinami a spolupracovníky, o čemž podal po válce svědectví např. Ladislav Holek, Marie Soukupová, Eliška Tauberová, Ludvík Jaroš, Jan Štifter a ostatní.¹³⁹ Miloš Červinka se snažil svým odvážným jednáním zmírnit nevyhovující podmínky ve věznici, která byla zřízena v prostorách jeho továrny. Místnost pro vězně vybavil za pomoci ostatních dobrovolníků kamny, palandami, příkrývkami, stolem s židlemi a věšáky. Pro vězně obstarával za pomoci místních občanů potraviny, neboť týdenní přiděly pro vězně byly velmi malé a postačovaly sotva na jeden den. Vše možně se také snažil o vyjednávání s velitelem Kukou, od kterého získával důležité informace o akcích komanda, které následovně rozšiřoval do okolí a nabádal všechny ke zvýšené opatrnosti. Dále poskytoval finanční pomoc rodinám zatčených či popravených osob v celkové výši 9 800 korun měsíčně. V květnu roku 1945 inicioval propuštění všech zatčených osob, čehož se mu podařilo dosáhnout opět díky vyjednávání s Herbertem Kukou za výpomoci alkoholu, bez něhož by jednání nebyla nikdy úspěšná.¹⁴⁰

---

¹³⁷ Vojtěch ŽAMPACH, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984, s. 10–11.

¹³⁸ Vojtěch ŽAMPACH, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984, s. 12–16.

¹³⁹ MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 674, Stručný přehled odbojové činnosti v Letovicích.

¹⁴⁰ Milan ILLA, *Letovice 1939–1945 očima pamětníků*, Letovice 1985, s. 62–66.

Dne 16. dubna 1945 se přestěhoval Kukův oddíl pro zvláštní použití do Lamplotova penzionu na koupaliště, kde se začal připravovat, z důvodu blížící se Rudé armády, na evakuaci. 8. května 1945 Herbert Kuka společně s posledními členy oddílu opustil město. Po německých vojácích zůstal na koupališti nákladní automobil, který byl naložen různými trhavinami. 9. května chtěl náklad automobilu prohlédnout číšník Zdeněk Zvěřina, což se mu stalo osudným, neboť došlo k velké explozi, která způsobila velké škody zařízení koupaliště i samotného hotelu.¹⁴¹

Po válce byly nalezeny tři hromadné hroby obětí protipartyzánského oddílu v blízkosti hotelu a jeden hromadný hrob v prostorách Faberovy továrny, kde byla dříve věznice. Jednalo se o osoby, které byly již dříve zatčeny komandem, především za spojitost s odbojovým hnutím. K jejich vraždě, již předcházelo týrání a mučení, došlo až po přestěhování 28. ZbV komanda na koupaliště. Mrtví, u nichž byla zjištěna totožnost, byli převezeni zpět do vesnic, kde žili a kde byli následovně pohřbeni. Neznámé osoby byly pohřbeny na letovickém hřbitově. Celkem bylo v období od 17. ledna do 8. května 1945 uvězněno protipartyzánským komandem na 191 občanů.¹⁴²

---

¹⁴¹ Vojtěch ŽAMPACH, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984, s. 22.

¹⁴² Vojtěch ŽAMPACH, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984, s. 23–27.

Závěr

Působení odbojových skupin na Boskovicku nebylo pouze vyjádřením nesouhlasu s nacistickou okupací, ale odbojové hnutí bylo také formou hrdinného boje, ve kterém jeho členové neztráceli naději na osvobození vlasti a díky němuž se tak připravovali na vhodný okamžik, ve kterém by se připojili k přicházejícím armádám a podíleli by se s nimi na osvobození Československa. Důležitými pomocníky odbojových skupin byly také osoby, které nebyly přímo zapojeny do odbojových buněk, ale svojí činností tyto skupiny podporovaly ať už finančně, materiálně nebo jiným způsobem. Právě díky lidské pomoci bližním, oddaným a spolehlivým přátelům zůstávala naděje na zdárné fungování odbojových skupin. Stát se součástí odbojového hnutí bylo pro mnohé velmi riskantním a nebezpečným krokem. Svým zapojením do akcí proti nacistickému aparátu uváděli v ohrožení nejen sebe, ale především také svoji rodinu a blízké. Každý, kdo se odhodlal pomoci odbojovým skupinám alespoň malým dílem, např. poskytnutím potravin, šatstva, financí, nebo dokonce zajištěním noclehu, musel prokázat velkou odvahu. Mimo tři hlavní odbojové skupiny zmíněné v textu tedy přispívali bojem proti nacistické moci i jednotlivci.

Zatímco se členové drválovické a valchovské odbojové skupiny ukrývali ve vybudovaných bunkrech v lesích, členové boskovické odbojové skupiny jimi nedisponovali, a tak pracovali tiše „neskrytě“ ze svých domácností. Mezi členy prvních dvou zmíněných skupin patřili také sovětští uprchlíci z německého zajetí, kdežto boskovická odbojová skupina ve svých řadách sovětské zajatce neměla.

Jednotčím činitelem všech tří hlavních odbojových skupin v soudním boskovickém okrese byla snaha oslabit nacistický aparát, např. sabotáží německých rozkazů, které se týkaly pracovního nasazení, zemědělských dodávek, odevzdání zbraní atd. Všechny odbojové skupiny spolu do jisté míry spolupracovaly ať už formou vzájemných dodávek ložního prádla, potravin, spoluúčastí na přepadech německých skladů, nebo formou společných porad, týkajících se příprav dalšího postupu. Společným byl, bohužel, i způsob jejich likvidací. Všechny odbojové skupiny byly nakonec odhaleny a posléze zničeny díky nasazeným konfidentům gestapa. K odhalení boskovické skupiny došlo nasazením konfidentů gestapa do cel zatčených, od kterých získali informace o odbojové skupině. O likvidaci drválovické a valchovské odbojové skupiny

se zasloužil nasazený konfident František Šmíd. V obou skupinách dokázal prostřednictvím léčky převozů do bezpečí postupně zadržet jednotlivé osoby a nakonec byly obě skupiny zlikvidovány začátkem roku 1944, kdy došlo k hromadným zatýkáním.

Většina členů odbojových skupin zahynula v průběhu druhé světové války buď přímo rukou nacistických vykonavatelů rozsudků smrti, nebo během trýznivého pobytu v koncentračních táborech, kde panovaly nelidské podmínky pro život a kde bylo hrubé zacházení s vězni na denním pořádku. I přesto se podařilo uniknout nelítostnému osudu několika zatčeným jedincům, které zachránil především konec války a následovné osvobození Československa. Zejména díky výpovědím přeživších si dnes můžeme sestavit obraz o činnosti odbojových skupin a uctít památku všech, kteří se nebáli obětovat i to nejcennější pro naši budoucí svobodu.

Seznam použitých pramenů a literatury

Archivní prameny

Státní okresní archiv Blansko

Fond B 7 Archiv města Letovice

Fond E 27 Četnická stanice Letovice

Fond F 191 Národní škola Žďárná

Moravské zemské muzeum v Brně, Historické oddělení

Fond Písemnosti

Literatura

BARTOŠ, Josef – TRAPL, Miloš, *Dějiny Moravy: Svobodný stát a okupace*, díl 4, Brno 2004.

BŘEČKA, Jan – FILIP, Vladimír – KUDĚLOVÁ, Lenka, *Brno 1939–1945: Roky nesvobody*, díl 2, Brno 2012.

ČERNÝ, Vladimír, *Protipartyzánské operace na Moravě v letech 1944–1945*, Brno 2006, disertační práce, FF MU, Brno 2006.

ČÍPEK, František – ŠMATERA, Alois, *Po trasách protifašistického odboje v okrese Blansko*, Blansko 1983.

ILLA, Milan, *Letovice 1939–1945 očima pamětníků*, Letovice 1985.

JELENOVÁ, Denisa, *Odbojová skupina Za svobodu na Boskovicku v letech 1940–1943*, Brno 2013, bakalářská práce, FF MU, Brno 2013.

- JANEČKOVÁ, Eva, *Státoprávní uspořádání Protektorátu Čechy a Morava (1939–1945)*, Plzeň 2013
- KEJÍK, Josef – KOPEČNÝ, Petr, *Významná místa odbojové činnosti na Dražanské vrchovině v okrese Blansko*, Blansko 1984.
- KOPEČNÝ, Petr – POLÁK, Vladimír, *Na paměť skupiny Jermak*, Brno 1989.
- KOPEČNÝ, Petr – POLÁK, Vladimír, *Žijeme jejich odkazem: Protifašistický odboj na Blanensku a Boskovicku*, Blansko 1985.
- KROUPA, Vlastislav a kol., *Český antifašismus a odboj: Slovníková příručka*, Praha 1988.
- KUBÍČEK, Jaromír a kol., *Bibliografie okresu Blansko*, Blansko 1987.
- MARŠÁLEK, Pavel, *Protektorát Čechy a Morava: Státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939–1945*, Praha 2002.
- PADĚRA, František, *Cestami odboje*, Blansko 1986.
- Regionální sborník okresu Blansko 1984*, Brno 1984.
- SEDLÁK, Josef, *Nikdo a nic nesmí být zapomenuto: Obec Vanovice-Drválovice: Okres Blansko*, Brno 2001.
- SEDLÁK, Josef, *Drválovice za německé okupace*, Blansko 1983.
- SLÁDEK, Oldřich, *Zločinná role gestapa*, Praha 1986.
- ŠTĚPÁNEK, Zdeněk – VAŠEK, František, *První a druhé stanné právo na Moravě (1941–1942)*, Brno 2008.
- ŽAMPACH, Vojtěch, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Opis originálu cyklostylovaného protinacistického letáku vydaného skupinou Boskovice - Lepka a spol. MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 969.

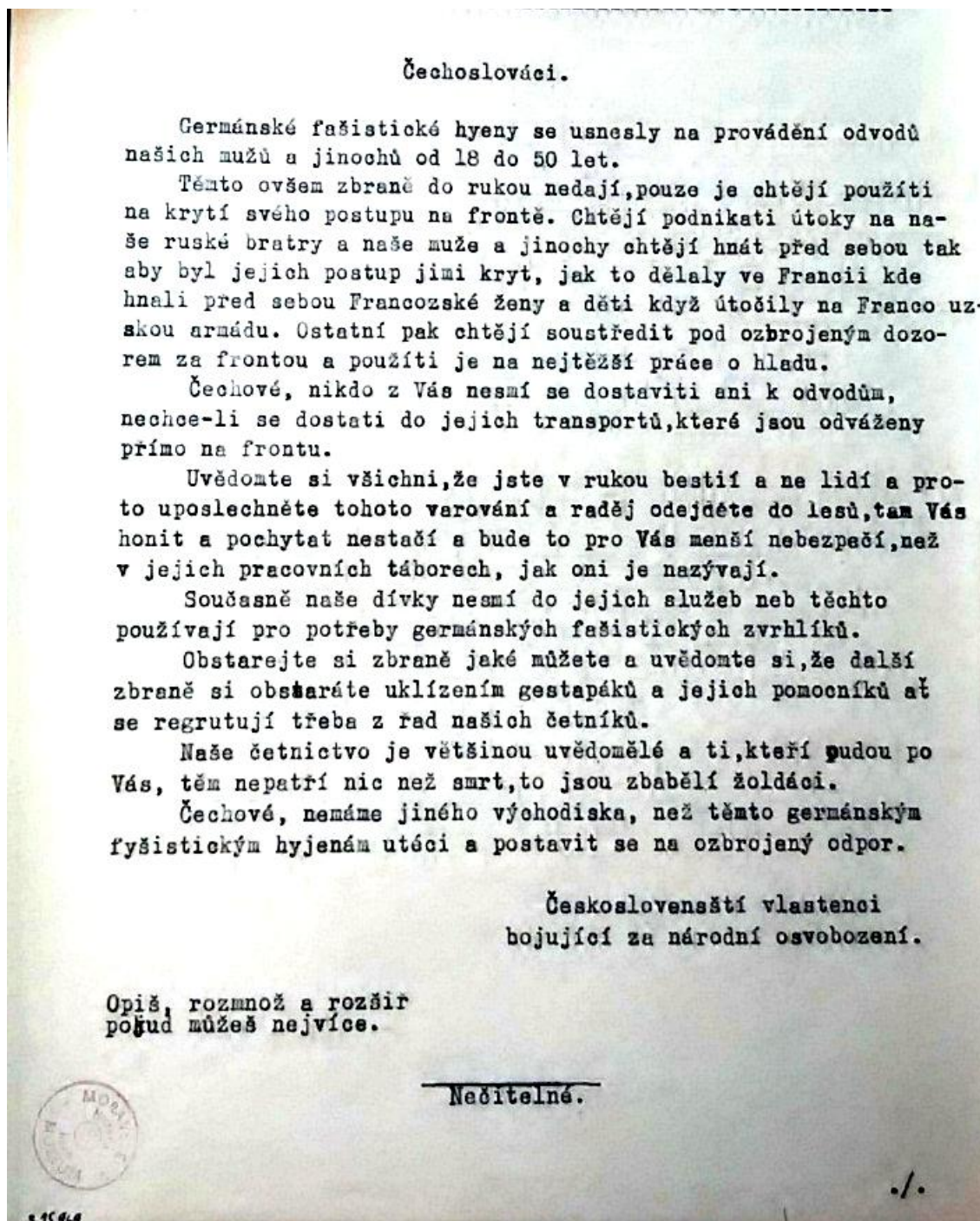
Příloha č. 2: Opis cyklostylovaného protiokupantského letáku vydaného skupinou Boskovice - Lepka a spol. MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 970.

Příloha č. 3: Odměna vyhlášená městskou radou v Letovicích na dopadení pachatele atentátu na hotel Lamplota z 20. září 1941. ŽAMPACH, Vojtěch, *Se smrtí v týlu: K historii protipartyzánského 28. ZbV komanda v Letovicích*, Blansko 1984, s. 9.

Příloha č. 4: Opis vzpomínky z památek rodiny Karla Horáka, člena valchovské odbojové skupiny. MZM, HO, f. Písemnosti, inv. č. S 15 896.

Přílohy

Příloha č. 1: Opis originálu cyklostylovaného protinacistického letáku vydaného skupinou Boskovice – Lepka a spol.

Příloha č. 2: Opis cyklostylovaného protiokupantského letáku vydaného skupinou Boskovice – Lepka a spol.

Č e c h o s l o v á c i .

Raněná fašistická betie, v očekávání svých konců, zajišťuje se před spravedlivým trestem zatýkáním dalších rukojmí.

Již nikdo víc nesmí umírat v koncentračních táborech.

Připrav se každý k obraně a k odchodu do lesů. Národ Čechů není národem zbabělců a kdo se ještě dnes nechá zatknout, ten jde dobrovolně jako zbabělec na popravu.

Združte se, rozdělte si práci, nedbejte obětí, provádějte sabotáže všeho druhu, střílejte gestapáky a zrádce, zastrešte lhostejné, povzbuďte odvážné.

D o b a č i n ů je zde. Neváhejte začít.

Sabotáže se šíří jako lavina, připojte se k těmto a nechte Vaše okolí vykazuje tu největší činnost.

Udeřte všude, kde tuto fašistickou germánskou bestii raníte a poškodíte.

Jste již v seznamu, Vaše činnost bude sledována a odměněna, zrádci zničeni, Národ osvobozen a povznesen.

Českoslovenští vlastenci
bojující za Národní osvobození.

Příloha č. 3: Odměna vyhlášená městskou radou v Letovicích na dopadení pachatele atentátu na hotel Lamplota z 20. září 1941

Vyhláška.

Dne 20. září 1941 o 23³⁰ hod. způsobil neznámý pachatel výbuch v hotelu Lamplota v Letovicích.

Městská rada v Letovicích
vypisuje na dopadení pachatele odměnu

10.000 K,

mimo odměny vypsané již okresním úřadem v Boskovicích,
která v celku nebo její část bude s vyloučením pořadu soukromého práva ihned vyplacena každému, kdo přispěje svým údaním k dopadení pachatele.

Všechno občanstvo se důtklivě vyzývá, aby všim způsobem bylo nápomocno bezpečnostním orgánům k dopadení zločince.

Každý jest povinen nejbližší četnické stanici neb nejbližšímu vládnímu policejnímu úřadu sdělit ihned vše, co může posloužiti k vypátrání a zatčení pachatele.

Kdo pachatele poskytne úkryt nebo jakoukoliv jinou pomoc, nebo zamlčí údaje, sloužící k jeho vypátrání, dopouští se nadřívání zločinu a bude podle zákona potrestán co nejpřísněji.

V Letovicích dne 23. září 1941.

Příloha č. 4: Opis vzpomínky z památek rodiny Karla Horáka, člena valchovské odbojové skupiny.

